

โครงสร้างการผลิต การส่งออก มาตรการและนโยบายในการส่งเสริมการส่งออก

ก. โครงสร้างการผลิต

ก่อนจะทำความเข้าใจถึงอุตสาหกรรมส่งออก จะต้องมาพิจารณาถึงการผลิตก่อน เมื่อประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 1 (2504-2510) นโยบายอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าได้ถูกเลือกนำมาใช้ และนโยบายนี้ได้ใช้ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 2-4 ผลของการใช้นโยบายดังกล่าวอุตสาหกรรมเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วด้วยอัตราประมาณปีละ 10 เปอร์เซ็นต์ และมีสัดส่วนต่อการเจริญเติบโตของ GDP ของประเทศถึงประมาณร้อยละ 30 ในระหว่างช่วงเวลานี้ การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เพื่อสนองตอบตลาดภายในประเทศ

พิจารณาการผลิตของภาคอุตสาหกรรมที่ส่งออกแยกตามลักษณะของการใช้ทรัพยากร (Resource-intensive) แรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labor-intensive) ทรัพยากรมนุษย์ (Human Capital-intensive) และเทคโนโลยี (Technology-intensive) จากปี 2514-2521 ดังตารางที่ 2.2 การส่งออกส่วนใหญ่จะผลิตมาจากทรัพยากรพื้นฐาน (Resource-based) ในเวลาเดียวกันเป็นที่น่าสังเกตว่า ผลผลิตที่เกิดจากแรงงานไร้ฝีมือมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากภาคอุตสาหกรรมไม่ค่อยจะมีส่วนเชื่อมโยงกับภาคการค้า อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน (Food Processing, Beverages and Tobacco) มีบทบาทครอบงำในช่วงต้นของปี 2503-2513 การเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมชนิดใหม่ เช่น อุปกรณ์การขนส่ง (Transport Equipment) เครื่องใช้ไฟฟ้า (Electrical Goods) การกลั่นน้ำมัน (Oil Refinery) และสิ่งทอ (Textiles) ทำให้สัดส่วนของการผลิตภาคเกษตรและทรัพยากรพื้นฐานในภาคอุตสาหกรรมลดลง ในช่วงปลายปี 2513-2523

อุตสาหกรรมเกษตรพื้นฐานลดความสำคัญลงไปมากในปี 2523 เทียบกับสถานการณ์ในปี 2503 จากตารางที่ 2.1 จะสังเกตเห็นได้ว่าในปี 2503 มูลค่าเพิ่มมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 58.2 และสัดส่วนนี้ลดลงเหลือร้อยละ 33.1 ในปี 2523 แร่ ยางพาราและไม้มีสัดส่วน

สัดส่วน อัตราการเจริญเติบโตและผลต่อการเจริญเติบโตในภาคการผลิตจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

(Share, Growth Rate and Contribution to Growth by Industry in The Manufacturing Sector)

Industry	GDP Share (%)			Average Annual Growth Rate (%)			Contribution to Growth (%)		
	1960	1970	1980	1960-70	1970-80	1960-80	1960-70	1960-80	1960-80
Food	34.64	20.53	14.19	5.27	6.15	5.71	12.77	10.30	11.00
Beverage	10.57	12.99	11.78	13.23	9.07	11.13	14.32	11.04	11.97
Tobacco	13.01	10.27	7.5	8.33	6.22	7.27	8.76	5.24	6.24
Textile	5.20	9.23	13.41	17.47	14.33	15.89	11.44	15.89	14.69
Wearing Apparel	8.01	4.68	9.07	5.11	17.68	11.22	2.85	11.77	9.23
Wood & CoCrk	4.79	3.14	1.64	6.35	3.20	4.76	2.24	0.72	1.15
Furniture & Fixture	1.18	1.31	0.61	12.13	2.04	6.97	1.39	0.18	0.53
Paper & Pepar Products	0.21	0.73	1.58	25.97	18.98	22.42	1.02	2.11	1.80
Printing & Publishing	3.20	2.21	3.06	6.91	13.77	10.29	1.67	3.58	3.04
Leather, Leather Products	0.59	0.99	0.50	16.82	2.81	9.59	1.21	0.19	0.48
Rubber & Rubber Products	0.55	1.60	2.74	23.31	16.22	19.71	2.71	3.44	3.08
Chemical & Chemical Products	6.83	6.32	7.97	10.07	12.71	11.38	6.05	8.98	8.14
Petroleum Refining	0.01	6.04	4.81	106.53	7.65	49.11	9.35	4.05	5.56
Non-Metallic Mineral Products	2.89	5.05	5.72	17.25	11.53	14.35	6.23	6.14	6.16
Basic Metal Industries	0.43	1.68	1.15	26.97	6.09	16.06	2.36	0.83	1.27
Metal Products	0.39	2.11	1.07	31.45	2.91	16.31	3.06	0.43	1.18
Machinery	0.58	2.29	1.80	27.24	7.51	16.96	3.22	1.49	1.99
Electrical Mashinery & Supply	0.60	1.36	2.02	20.32	14.55	17.40	1.78	2.42	2.24
Transport Equipment	5.42	5.13	7.80	10.33	14.84	12.56	4.98	9.44	9.17
Misc. N.E.C.	0.90	2.34	1.93	21.98	8.02	14.79	3.13	1.67	2.08
Total	100.00	100.00	100.00	10.92	10.13	10.53	100.00	100.00	100.00

/a Calculated at 1972 prices

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.2

ลักษณะของสินค้าออกของประเทศไทยระหว่างปี 2513-2521
 (CHARACTERISTIC OF THAI EXPORT, 1970-1978)
 (percent of total)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Natural Resource-intensive	97.18	95.69	92.94	88.38	90.11	89.18	86.57	86.48	82.00
Unskilled L-intensive	1.59	3.06	5.12	9.05	6.71	7.29	9.30	9.03	12.01
Human K-intensive	0.91	0.90	1.45	1.88	2.00	1.76	1.69	1.63	2.17
Technology-intensive	0.32	0.34	0.49	0.69	1.77	2.44	2.87	2.86	3.32

ที่มา : Industrial Restructuring Study for NESDB Promotion of Manufactured Exports : Appraisal of the Current Manufactures Exports, IMC, May 1984.

เพียงร้อยละ 8.2 ของมูลค่าเพิ่มในปี 2523 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 มีมูลค่าเพิ่มถึงร้อยละ 22.5 ของมูลค่าเพิ่มในภาคอุตสาหกรรม

ปัจจัยที่มีส่วนช่วยในการผลิตภาคอุตสาหกรรม (Contributing Factor in the Manufacturing Sector) มีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนช่วยก่อให้เกิดการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ในที่นี้จะพิจารณา เน้นหนักทางด้านอุปทาน (Supply) และอุปสงค์ (Demand)

ก) ด้านอุปทาน (Supply) เนื่องจากประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งบนบกและในทะเล มีที่ดินที่มีความสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเกษตรมีผืนทะเลถึง 24 จังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นจึงมีราคาถูก อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นอันดับแรก ๆ จึงเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติอันมากมายดังกล่าว เช่น อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูป ยางพารา แร่ธาตุ หรือโลหะพื้นฐาน เป็นต้น

นอกจากมีความสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติแล้วประเทศไทยยังมีแรงงานราคาถูก โดยเฉพาะแรงงานไร้ฝีมือ และกึ่งไร้ฝีมือ ทำให้ประเทศไทยได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสำหรับสินค้าหลายชนิดแต่เนื่องจากประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพิงเทคโนโลยี และเทคนิคในการผลิตจากต่างประเทศและนับวันเครื่องจักรยิ่งมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นปัญหาสำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ จะทำอย่างไรจึงนำแรงงานไร้ฝีมือซึ่งมีค่าจ้างแรงงานต่ำมาใช้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาทางด้านแรงงานเช่นกัน กล่าวคือ แรงงานไร้ฝีมือเหล่านั้นไม่ค่อยมีวินัย และรับผิดชอบเท่าที่ควรพิจารณาจากอัตราการขาดงาน ซึ่งสูงมาก ตามหลักฐานที่บันทึกในหลาย ๆ โรงงาน ปัญหาค่าจ้างขั้นต่ำก็เป็นปัญหาหนึ่ง ตั้งแต่ปี 2516 จนถึงปี 2526 มีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจากวันละ 12 บาท เป็นวันละ 66 บาท สำหรับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงรายละเอียดตาราง 2.4

อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจต่าง ๆ ที่รัฐบาลเสนอให้ความช่วยเหลือก็จัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง แรงจูงใจเหล่านี้ได้แก่การให้สิทธิพิเศษ จากพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการลงทุน ที่เริ่มใช้ในปี 2503 การให้ความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำสำหรับการซื้อวัตถุดิบและสำหรับการส่งออก

ตารางที่ 2.3

สัดส่วนของสินค้าเข้าและสินค้าออกเทียบกับการผลิตภายในประเทศ

(SHARES OF IMPORTS AND EXPORTS IN MANUFACTURING OUTPUT)

Industry groups	Exports as % of domestic production			Imports as % of domestic production		
	2518	2521	2523	2518	2521	2523
Food processing	22.0	29.8	37.8	1.6	2.5	5.2
Beverages and tobacco	0	0	0.3	1.4	2.2	5.8
Textiles	10.0	17.6	13.6	12.7	10.2	5.0
Leather products	7.0	34.7	32.3	2.3	2.6	2.7
Wood products	13.8	12.3	10.5	1.4	6.5	5.5
Pulp, paper and paper products	1.5	1.5	15.3	24.8	26.5	15.7
Chemicals and petroleum	3.1	1.8	2.4	66.0	83.0	56.5
Rubber and plastic	79.2	60.7	85.1	13.2	6.9	7.8
Nonmetallic mineral products	10.5	3.7	3.6	9.5	10.7	15.4
Basic metals and Metal products	21.9	30.2	32.8	59.9	54.5	43.6
Transport equipment	7.5	19.5	33.1	206.1	173.0	144.0
Precision equipment and others	0.2	0.4	0.9	49.4	35.2	38.0
	23.2	31.7	21.3	31.2	46.6	15.5
Total Average	15.0	19.7	20.6	23.4	25.6	25.2

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 2.4

ค่าจ้างขั้นต่ำระหว่างปี 2516 - 2528

หน่วย : บาท / วัน

	กรุงเทพ และ จังหวัดรอบกรุงเทพ	ภาคกลาง และ ภาคใต้	ภาคเหนือ และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2516	12	-	-
2517	16	-	-
2518	20	-	-
2519	25	18	16
2520	28	21	19
2521	35	28	25
2522	45	38	35
2523	54	47	44
2524	61 <u>1/</u>	52 <u>2/</u>	52 <u>2/</u>
2525	64 <u>3/</u>	61 <u>4/</u>	52 <u>5/</u>
2526	66 <u>3/</u>	63 <u>4/</u>	56 <u>5/</u>
2527	66 <u>3/</u>	63 <u>4/</u>	56 <u>5/</u>
2528	70 <u>3/</u>	65 <u>4/</u>	59 <u>5/</u>

1/ กรุงเทพ , สมุทรปราการ , นนทบุรี , ปทุมธานี , นครปฐม , สมุทรสาคร , ชลบุรี
สระบุรี , นครราชสีมา , เชียงใหม่ , ภูเก็ต , พังงา , ระนอง

2/ จังหวัดอื่น ๆ นอกจาก 1/

3/ กรุงเทพ , สมุทรปราการ , นนทบุรี , ปทุมธานี , นครปฐม , สมุทรสาคร , พังงา
ภูเก็ต , ระนอง

4/ ชลบุรี , สระบุรี , นครราชสีมา , เชียงใหม่

5/ จังหวัดอื่น ๆ นอกจาก 3/ และ 4/

ที่มา : กรมแรงงาน.

แต่เนื่องจากการส่งเสริมอุตสาหกรรมในระยะแรกเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า ได้มีการตั้งกำแพงภาษีทำให้อุตสาหกรรมหลายอย่างยังคงมุ่งอยู่กับตลาดภายในประเทศ

ข) **ค่านอุปสงค์ (Demand)** ทางค่านอุปสงค์ก็เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิต และการส่งออกของผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของรายได้ที่แท้จริง (Real Income) ของประชาชนโดยแท้จริง ซึ่งก็คือการเพิ่มขึ้นของอำนาจซื้อของผู้บริโภคนั่นเอง สิ่งเหล่านี้จะมีผลถึงผลผลิตตั้งจะเห็นได้จากความสำเร็จของอุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งเริ่มแรกเนื่องจากความต้องการภายในประเทศโดยเฉพาะช่วงแรกของการเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมนี้จนถึงกลางทศวรรษ 1970

สำหรับการส่งออกซึ่งเป็น **External Demand** ที่มีผลในการกระตุ้นความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมนั้นไม่ได้มีการบันทึกรายละเอียดที่แน่นอน และถูกต้องเพียงพอ อย่างไรก็ตาม การส่งออกก็มีผลต่อเนื่องกับการเคลื่อนย้าย (Shift) ของความได้เปรียบของต้นทุน โดยเปรียบเทียบ (Comparative cost advantage) ในผลผลิตหลายประเภทของประเทศต่าง ๆ

เมื่อเร็ว ๆ นี้ ตามรายงานของธนาคารโลกสรุปได้ว่าความต้องการภายในประเทศเป็นสาเหตุอันแรกของความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมในทศวรรษที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม การส่งออกมีส่วนช่วยให้ความเจริญเติบโตของผลผลิตเพิ่มขึ้น อุปสงค์เพื่อการส่งออก (Export Demand) เป็นปัจจัยที่มีบทบาทนำต่อความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม^{1/}

ข. โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย

นับตั้งแต่ไทยเปิดประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2398 เป็นต้นมา การค้าระหว่างประเทศเริ่มมีบทบาทต่อเศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้น มูลค่าการนำเข้าและส่งออกเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ในด้านการส่งออกนั้นขณะที่มูลค่าส่งออกเพิ่มมากขึ้น โครงสร้างของการส่งออกก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปควยตามแนวทางนโยบายและโครงสร้างการผลิตของประเทศ บทนี้จึงศึกษาถึง

¹IBRD, Thailand. Industrial Sector Background

โครงสร้างการส่งออกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมา

1. มูลค่าและอัตราเพิ่มของการส่งออก

จะเห็นได้ว่ามูลค่าการส่งออกโดยเฉลี่ยแล้วเพิ่มขึ้นตลอดเวลาที่ผ่านมา กล่าวคือ จากข้อมูลการส่งออกเป็นรายปี ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.5 จะเห็นได้ว่า การส่งออกของไทย ตั้งแต่ปี 2502 ถึง 2526 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นประมาณเกือบ 20 เท่า จากมูลค่าประมาณ 7.5 พันล้านบาท ในปี 2502 มาเป็น 146.2 พันล้านบาท ในปี 2526 ในช่วงเวลา 20 กว่าปี นี้ อัตราเพิ่มของการส่งออกในแต่ละปีเฉลี่ยร้อยละ 14.1 คอปี ซึ่งจัดว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง แต่พิจารณาการขยายตัวของส่งออกเป็นช่วงเวลาต่าง ๆ แล้ว จะเห็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น บางปีการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราสูงมาก บางปีการส่งออกลดลง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะประเทศคู่ค้าสำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่ม EEC และญี่ปุ่น ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นตลาดที่สำคัญของโลก

2. การส่งออกเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

สัดส่วนของการส่งออกเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติเป็นดัชนีที่สำคัญอันหนึ่งที่จะบอกให้ทราบถึงบทบาทของภาคการส่งออกต่อเศรษฐกิจของประเทศ จากตารางที่ 2.6 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนนี้มีระดับสูงกว่าร้อยละ 10 ตลอดช่วง 25 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนของการส่งออกเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติ อยู่ในระดับประมาณร้อยละ 16 ในปี 2503-2508 แต่กลับมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2509 และต่ำสุดเหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี 2513 และ 2514 ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นช่วงที่การส่งออกซบเซา หลังจากนั้นสัดส่วนนี้ก็กลับเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เป็นร้อยละ 18.0-19.0 ในระหว่างปี 2519-2525 และกลับลดลงเหลือเพียงร้อยละ 15.8 ในปี 2526 เป็นที่น่าสังเกตว่าช่วงปี 2503-2512 โดยเฉพาะครึ่งหลังจัดได้ว่าเป็นช่วงที่ซบเซามาก ในขณะที่ระหว่างปี 2513-2523 เป็นช่วงที่การส่งออกมีการขยายตัวมาก^{1/} การที่การส่งออกขยายตัว

---

¹ ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และสมคิด แสงเพชร, โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย พ.ศ. 2502 - 2521, เอกสารโรเนียว, หน่วยวิจัยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ—ธนาคารแห่งประเทศไทย (กันยายน 2522) หน้า 2

ตารางที่ 2.5
มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทย ระหว่างปี 2502-2525

ปี	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง(%)
2502	7,560	17.3
2503	8,614	13.9
2504	9,997	16.1
2505	9,529	- 4.7
2506	9,676	1.5
2507	12,339	27.5
2508	12,941	4.9
2509	14,099	2.9
2510	14,166	0.5
2511	13,679	- 3.4
2512	14,709	7.5
2513	14,772	0.4
2514	17,275	16.9
2515	22,491	30.2
2516	32,226	43.3
2517	49,799	54.5
2518	45,007	- 9.6
2519	60,797	35.1
2520	71,198	17.1
2521	83,058	16.7
2522	108,179	30.2
2523	133,197	23.1
2524	153,001	14.9
2525	159,728	4.4
2526	146,239	- 8.4
2527 (มค.-ตค.)	127,560	- 12.9

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมศุลกากร

ตารางที่ 2.6
มูลค่าของสินค้าออกและสินค้าเข้า
คิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ

ปี	อัตราส่วนคิดเป็นร้อยละของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP)		
	สินค้าออก	สินค้าเข้า	สินค้าออกและสินค้าเข้า
2500	18.1	20.4	38.5
2503	16.0	17.8	33.8
2509	13.6	18.1	31.7
2514	11.6	18.5	37.1
2519	18.0	19.3	37.3
2520	18.1	24.0	42.1
2521	17.7	23.2	40.9
2522	19.4	26.3	45.7
2523	19.4	27.5	47.0
2524	19.0	27.0	46.0
2525	19.0	23.0	42.0
2526	15.8	24.0	39.89

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

มากในระหว่างปี 2513-2522. นอกจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกแล้วคงเป็นเพราะการเร่งการส่งออกตามนโยบายการส่งเสริมการส่งออกด้วย

3. สัดส่วนการส่งออกของไทยในตลาดโลก

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มการส่งออกของไทยกับการส่งออกของโลก ดังตารางที่ 2.7 จะพบว่าประเทศไทยยังเป็นเพียงผู้ส่งออกรายย่อยเพียงรายหนึ่งในตลาดส่งออกของโลกเท่านั้น สัดส่วนการส่งออกของไทยในการส่งออกของโลกประมาณร้อยละ 0.3 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาแนวโน้มแล้วจะเห็นว่า สัดส่วนนี้เคยสูงประมาณร้อยละ 0.36-0.40 ในช่วงปี 2502-2510 แต่ในช่วงที่การส่งออกของไทยซบเซาสัดส่วนนี้ได้ลดลงเป็นร้อยละ 0.25 ในปี 2513-2514 แต่ในระยะหลังที่การส่งออกของไทยเริ่มขยายตัวสูงขึ้น สัดส่วนนี้ได้เริ่มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับซึ่งแสดงว่าการขยายตัวของมูลค่าส่งออกของไทยมีอัตราสูงกว่าการขยายตัวของการส่งออกของโลก แต่ในปี 2520 สัดส่วนการส่งออกของไทยยังคงอยู่ในระดับร้อยละ 0.34 แล้วสัดส่วนนี้สูงขึ้นเป็นร้อยละ 0.41 ในปี 2525 ซึ่งแสดงว่าความสำคัญของประเทศไทยในตลาดโลกยังคงใกล้เคียงกับที่เคยเป็นอยู่เมื่อ 20 กว่าปีก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของไทยในตลาดโลกเป็นรายสินค้าแล้วจะพบว่าไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ในตลาดโลกของสินค้าขั้นปฐมหลายชนิดด้วยกัน^{1/}

4. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการส่งออกของไทย

จากที่กล่าวมาแล้วตลอด 20 ปีที่ผ่านมาการส่งออกมีอัตราการขยายตัวตลอดเวลาจะมากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่าง ๆ แต่ขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของสินค้าออกเหล่านี้ด้วย ซึ่งพิจารณาได้ ดังต่อไปนี้

ก) โครงสร้างการส่งออกพิจารณาจากสินค้าออกที่สำคัญ

สินค้าออกที่สำคัญในที่นี้หมายถึง สินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกที่มีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 1 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดในปีนั้น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสินค้าออก

¹ ชัยวัฒน์ วิบูลสวัสดิ์ และสมคิด แสงเพชร, โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย

ตารางที่ 2.7
การส่งออกของโลกและของประเทศไทย

ปี	การส่งออกของโลก (ล้านดอลลาร์)	การส่งออกของไทย (ล้านดอลลาร์)	สัดส่วนการส่งออกของไทย ในการส่งออกของโลก(%)
2503	112,300	408	0.36
2504	118,600	477	0.40
2508	165,300	622	0.38
2510	190,500	685	0.36
2513	282,100	710	0.25
2514	316,600	831	0.26
2518	796,100	2,208	0.28
2519	906,500	2,980	0.33
2520	1,029,800	3,490	0.34
2521	1,200,300	4,085	0.34
2522	1,523,900	5,298	0.35
2523	1,868,100	6,505	0.35
2524	1,836,800	7,031	0.38
2525	1,694,500	6,948	0.41

ที่มา : 1. ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และสมกิต แสงเพชร, โครงการส่งออกของประเทศไทย 2502-2521 หน่วยวิจัยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย, กันยายน 2522

2. International Financial Statistics.

ที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ การเปลี่ยนแปลงลักษณะการกระจายการทิ้งทิ้งสินค้าออก^{1/} แต่เดิมระบบเศรษฐกิจไทยต้องทิ้งทิ้งสินค้าออกเพียง 4 ประเภท อันได้แก่ ข้าว ยางพารา ทุบูก และไม้สัก แต่โดยผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความสำคัญของสินค้าออกดั้งเดิมทั้ง 4 ประเภทนี้ ไคล่คณน้อยด้อยลง ดังตารางที่ 2.8 ขณะเดียวกันก็มีสินค้าออกประเภทใหม่เกิดขึ้น จากตารางที่ 2.9 ในปี 2501 เรามีสินค้าออกที่สำคัญเพียง 8 ประเภท เพิ่มเป็น 12 ประเภทในปี 2516 และ 14 ประเภทในปี 2521 แต่กลับลดเหลือ 13 ประเภทในปี 2524 และ 2525 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โดยผลของกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ ลักษณะการทิ้งทิ้งสินค้าออกเพียงไม่กี่ชนิดไคล่คณกลายลง^{2/}

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสินค้าออกดังกล่าวข้างต้นเป็นผลจากปัจจัยทั้งภายนอกและภายในประเทศ กล่าวคือ จากภายนอกนั้น ความต้องการของตลาดต่างประเทศ และแนวโน้มราคาในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้นได้กระตุ้นให้ผู้ผลิตในประเทศขยายการผลิตและส่งผลผลิตออกขายในตลาดต่างประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ จนสินค้านั้นกลายเป็นสินค้าสำคัญขึ้นมา ดังเช่นกรณีของข้าวโพค มันสำปะหลัง และปอ ในระยะแรกและกรณีของน้ำตาล และสิ่งทอในระยะต่อมา สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมนั้นเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในประเทศ คือ ในระยะแรกเน้นอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นหลัก ต่อมาอุตสาหกรรมบางประเภทสามารถส่งไปขายแข่งขันกับต่างประเทศได้ เช่น สิ่งทอ และเมื่อนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมส่งออกมากขึ้น ชนิดของสินค้าออกใหม่ ๆ ก็เพิ่มขึ้นไปด้วย เช่น วงจรรทรานซิสเตอร์ และผลไม้กระป๋อง เป็นต้น

การที่โครงสร้างการส่งออกได้กระจายไปสู่สินค้ามากขึ้น ทำให้สัดส่วนของสินค้าหลักในอดีตมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากกระบวนการผลิตในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น กรณีของไม้สักและปอ ระยะหลังการส่งออกไม้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไม้และผลิตภัณฑ์ปอ แทนที่จะส่งออกในรูปวัตถุดิบ นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้จำนวนสินค้าออกสำคัญจะเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนของทั้งกลุ่มเมื่อเทียบกับสินค้าออกทั้งหมดกลับลดลงจากร้อยละ 82 ในปี 2506 เป็นเพียง

¹ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, ระบบเศรษฐกิจไทย : ลักษณะและปัญหา (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2526) หน้า 188.

² เรื่องเดียวกัน.

ตารางที่ 2.8

มูลค่าของสินค้าออกกึ่งเต็ม พ.ศ. 2503-2525

รายการสินค้าออก	2503	2509	2514	2519	2524	2525
1. ข้าว	2,570	4,001	2,909	8,603	26,366	22,504
2. ยางพารา	2,579	1,861	1,905	5,297	10,841	9,490
3. ดีบุก	537	1,316	1,569	2,972	9,091	7,773
4. ไม้สัก	356	243	183	749	46	-
5. รวมมูลค่าสินค้าออก กึ่งเต็ม	6,042	7,421	6,566	17,621	46,344	39,767
6. มูลค่าสินค้าออกทั้งหมด	8,614	14,099	17,275	60,797	153,001	159,818
7. มูลค่าสินค้าออกกึ่งเต็ม คิดเป็นร้อยละของมูลค่า สินค้าออกรวม	70.14	52.63	38.01	28.98	30.29	20.41

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2.9

สินค้าออกที่สำคัญของไทย พ.ศ. 2501-2525

ชื่อสินค้า	มูลค่าสินค้าออกจกั้เก็บร้อยละของมูลค่าสินค้าออกทั้งสิ้น (%)							
	2501	2506	2511	2516	2521	2524	2525	
							จำนวน (ล้านบาท)	%
1. ข้าว	46.0	35.4	27.6	11.2	12.6	17.2	22,504	14.1
2. ยาง	20.6	19.7	13.3	14.2	9.7	17.1	9,490	5.9
3. ข้าวโพด	2.8	8.9	12.0	9.2	5.2	5.5	8,330	5.2
4. ดีบุก	4.0	7.7	11.0	6.3	2.7	5.9	7,773	4.9
5. ผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลัง	3.0	4.5	5.6	7.9	13.1	10.7	19,763	12.4
6. ปอ	1.1	3.7	4.9	3.3	-	-	36	-
7. ไม้สัก	3.7	1.4	1.2	1.3	-	-	-	-
8. น้ำตาล	-	1.3	-	3.6	4.8	6.3	12,932	8.1
9. กุ้งสด	-	-	-	2.5	1.8	1.4	2,764	1.7
10. ถั่วเขียว	-	-	-	1.2	1.4	1.1	1,913	1.2
11. สิ่งทอ	-	-	-	2.1	2.9	4.6	10,698	6.7
12. อัญมณี	-	-	-	1.9	1.9	2.9	4,669	2.9
13. หังสเคม	-	-	-	-	1.2	-	199	-
14. ใบยาสูบ	1.3	-	-	-	1.4	1.1	2,545	1.6
15. วงจรทรานซิสเตอร์	-	-	-	-	2.6	4.0	5,912	5.7
16. ผลไม้กระป๋อง	-	-	-	-	1.5	1.4	2,110	1.3
รวมสินค้าออกที่สำคัญ	82.5	82.5	75.7	66.0	71.1	69.2	111,638	69.7
สินค้าออกอื่น ๆ	17.5	17.5	24.3	34.0	28.9	30.8	48,180	30.3
สินค้าออกรวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	159,818	100.0

ที่มา: 1. ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และสมคิด แสงเพชร, โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย พ.ศ. 2502-2521, หน่วยวิจัยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย (เอกสารโรเนียว, กันยายน 2521)

2. ธนาคารแห่งประเทศไทย

ร้อยละ 69.2 ในปี 2524 และร้อยละ 69.7 ในปี 2525 เท่านั้น ดังตารางที่ 2.9 ซึ่งแสดงว่าสินค้าอื่น ๆ ใดมีความสำคัญเพิ่มขึ้น และมีอัตราขยายตัวสูงกว่ากลุ่มสินค้าสำคัญ

ข) โครงสร้างการส่งออกพิจารณาสินค้าตามหมวด SITC

หากพิจารณาโครงสร้างการส่งออกตามมาตรฐานการจำแนกของการค้าระหว่างประเทศ (Standard International Trade Classification: SITC) เราจะเห็นได้จากสถิติในปี 2520-2525 ดังตารางที่ 2.10 สินค้าออกที่สำคัญในปัจจุบันได้แก่สินค้าหมวดอาหาร หมวดสินค้า หัตถอุตสาหกรรม และหมวดวัตถุดิบ เรียงตามลำดับ โครงสร้างสินค้าออกดังกล่าว ได้มีการเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสินค้าออกพอสมควร การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด คือ ความสำคัญที่มีมากขึ้นของสินค้าหัตถอุตสาหกรรม ในโครงสร้างการส่งออกของไทย ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 2.11 ระหว่างปี 2504-2506 สินค้าหัตถอุตสาหกรรมมีการส่งออกโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.7 ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมด สัดส่วนดังกล่าวนี้ได้เพิ่มขึ้นตามลำดับเป็นร้อยละ 18.0 ในระหว่างปี 2519-2521 และประมาณร้อยละ 20.0 ในปี 2522-2524 แต่ลดลงบ้างในปี 2525 เป็นร้อยละ 16.6 ในขณะที่ความสำคัญของสินค้าหัตถอุตสาหกรรมในโครงสร้างการส่งออกของไทยมีมากขึ้น ความสำคัญของวัตถุดิบกลับลดลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ จากร้อยละ 41.9 ของมูลค่าส่งออกรวม ในระหว่างปี 2504-2506 เหลือเพียงร้อยละ 15.4 ในระหว่างปี 2519-2521 และร้อยละ 9.5 ในปี 2525 ส่วนความสำคัญของสินค้าหมวดอาหาร ในโครงสร้างการส่งออกมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก

ค) โครงสร้างการส่งออกจำแนกตามลักษณะ เศรษฐกิจ

หากพิจารณาโครงสร้างการส่งออก จำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจแล้ว ตารางที่ 2.12 จะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ ความสำคัญของผลิตภัณฑ์เกษตร ในโครงสร้างสินค้าออกได้ลดลงเกือบเท่าตัวในระหว่างปี 2506-2525 จากร้อยละ 80.0 ในปี 2506 เหลือเพียงร้อยละ 45.8 ในปี 2525 ผลิตภัณฑ์ประมงซึ่งในปี 2506 ส่งออกคิดเป็นร้อยละ 0.8 ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมดมีความสำคัญมากขึ้นในโครงสร้างสินค้าออก โดยในปี 2525 ส่งออกคิดเป็นร้อยละ 4.8 ของมูลค่าสินค้าออกทั้งหมด และความสำคัญของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในโครงสร้างสินค้าออกก็มีมากขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งนี้ ปรากฏว่าในปี 2506

ตารางที่ 2.10

โครงสร้างสินค้าออก จำแนกตามหมวด SITC
ปี 2520-2525

หน่วย : ล้านบาท

รหัสหมวด	ชื่อหมวด	2520		2521		2522		25 23		2524		2525	
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
0	อาหาร	40,239	56.5	40,617	48.9	50,087	46.3	59,388	44.6	80,038	52.3	86,412	54
1	เครื่องดื่มและยาสูบ	931	1.3	1,173	1.4	1,266	1.2	1,393	1.0	1,758	1.1	2,599	1
2	วัตถุดิบ	10,965	15.4	12,571	15.1	17,826	16.5	19,095	14.3	16,722	10.9	15,134	9
3	น้ำมันเชื้อเพลิงและถลอลัน	20	0.0	14	0.0	33	0.0	86	0.1	37	0.0	40	0
4	น้ำมันจากพืชและสัตว์	26	0.0	40	0.0	22	0.0	222	0.2	232	0.2	298	0
5	เคมีภัณฑ์	298	0.4	444	0.5	722	0.7	936	0.7	1,191	0.8	1,253	0
6	สินค้าหัตถอุตสาหกรรม	11,963	16.8	17,479	21.0	23,832	21.7	29,474	22.1	26,941	17.7	26,587	16
7	เครื่องจักรและยานพาหนะ	1,713	2.4	2,719	3.3	3,972	3.7	7,618	5.7	7,662	5.0	8,293	5
8	สินค้าหัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด	2,750	3.9	4,213	5.1	6,149	5.7	8,467	6.4	11,731	7.6	13,404	8
9	สินค้าเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	1,492	2.1	1,982	2.4	2,691	2.5	3,777	2.8	2,650	1.7	2,108	1
10	สินค้าส่งออกกลับคืน	801	1.1	1,813	2.2	1,843	1.7	2,791	2.1	4,039	2.6	3,690	2
	รวม	71,198	100.0	83,065	100.0	108,179	100.0	133,197	100.0	153,001	100.0	159,818	100

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมศุลกากร

ตารางที่ 2.11

โครงสร้างสินค้าออก จำแนกตามหมวด STIC

ปี 2504-2525

(% ของมูลค่าสินค้าออกรวม)

รหัสหมวด STIC	ชื่อหมวด	2504- 06	2509- 11	2514- 16	2519- 21	2522	2524	2525
0	อาหาร	52.0	52.0	46.0	54.1	46.3	52.3	54.1
1	เครื่องดื่มและยาสูบ	0.3	1.1	1.2	1.3	1.2	1.1	1.6
2	วัตถุดิบ	41.9	28.6	24.7	15.4	16.5	10.9	9.5
3	น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	-	0.4	1.1	0.1	0.0	0.0	0.0
4	น้ำมันจากพืชและสัตว์	0.1	-	0.1	-	0.0	0.2	0.2
5	เคมีภัณฑ์	0.1	0.1	0.4	0.5	0.7	0.8	0.8
6	สินค้าหัตถอุตสาหกรรม	1.7	13.0	16.5	18.0	21.7	17.7	16.6
7	เครื่องจักรและยานพาหนะ	-	0.1	0.2	2.6	3.7	5.0	5.2
8	สินค้าหัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด	0.3	0.2	1.9	4.4	5.7	7.6	8.4
9	สินค้าเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ	0.8	1.2	4.4	2.1	2.5	1.7	1.3
10	สินค้าส่งออกกลับคืน	2.8	3.3	3.5	1.5	1.7	2.6	2.3
	รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : 1. ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และสมคิด แสงเพชร, โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทย พ.ศ. 2502-2521, หน่วยวิจัยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย (เอกสารโรเนียว, กันยายน 2522)

2. ธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมศุลกากร

ตารางที่ 2.12

โครงสร้างสินค้าออก จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ

ปี พ.ศ. 2506-2525

(% ของมูลค่าสินค้าออกรวม)

หมวดสินค้าออก	2506	2511	2516	2521	2522	2523	2524	2525
1. ผลิตภัณฑ์เกษตร	80.0	71.3	53.4	47.2	47.9	46.9	47.7	45.8
2. ผลิตภัณฑ์ประมง	0.8	2.3	4.9	5.0	5.6	4.2	4.3	4.8
3. ผลิตภัณฑ์ป่าไม้	2.4	1.6	2.1	0.4	0.2	0.0	0.1	0.1
4. ผลิตภัณฑ์เหมืองแร่	8.0	13.6	8.6	10.5	10.8	11.6	7.7	6.1
5. ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	4.3	4.0	20.7	22.7	31.4	32.3	35.0	39.6
6. สินค้าออกอื่น ๆ	4.5	7.2	10.3	14.2	4.2	4.9	4.4	3.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : 1. ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และสมจิตต์ แสงเพชร, โครงการส่งออกของประเทศไทย พ.ศ. 2502-2521, หน่วยวิจัยเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย (เอกสารโรเนียว, กันยายน 2522)

2. ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลิตผลอุตสาหกรรมที่ส่งออกมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 4.3 ของมูลค่าส่งออกรวม สัดส่วนดังกล่าวนี้ ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22.7 ในปี 2521 และร้อยละ 39.6 ในปี 2525 อย่างไรก็ตาม สินค้าออก ส่วนใหญ่ของไทยยังคงมีลักษณะเป็นสินค้าขั้นปฐม (Primary Product) ในปี 2525 ประมาณร้อยละ 56.8 ของสินค้าออกรวมเป็นสินค้าขั้นปฐมเทียบกับร้อยละ 91.2 ในปี 2506

5. ตลาดสินค้าออกของไทย

ในระหว่างปี 2504-2524 ไม่เพียงแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสินค้าออกและการกระจายประเภทสินค้าออกมากขึ้นเท่านั้น หากทว่ายังมีการเปลี่ยนแปลงตลาดสินค้าออกของไทยอย่างค่อนข้างสำคัญด้วย ถ้าหากจัดกลุ่มตลาดสินค้าออกของไทยเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรม (Highly-Industrialized Countries : HIC_s) อันประกอบด้วยประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วได้แก่ กลุ่มประเทศตลาดรวมยุโรป สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly - Industrialized Countries : NIC_s) ประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มนี้แต่เดิมเป็นประเทศกึ่งพัฒนา ซึ่งได้แปรสภาพมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กลุ่มนี้ประกอบด้วยเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ สำหรับกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มประเทศกึ่งพัฒนาทางอุตสาหกรรม (Less-Industrialized Countries : LTC_s) กลุ่มนี้ประกอบด้วยประเทศกึ่งพัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศในกลุ่มผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (OPEC)

จากตารางที่ 2.13 จะเห็นได้ว่าในปี 2503 ก่อนที่ประเทศไทยจะเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับแรก (2504-2510) สินค้าออกของไทยมูลค่าประมาณร้อยละ 45 ขายให้แก่กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมร้อยละ 21 ขายให้แก่กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และร้อยละ 34 ขายให้แก่กลุ่มประเทศกึ่งพัฒนาทางอุตสาหกรรมในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2 ฉบับแรก ความสำคัญของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่และกลุ่มประเทศกึ่งพัฒนาทางอุตสาหกรรม ในฐานะที่เป็นตลาดสินค้าออกของไทย มีแนวโน้มลดลง แต่ขณะเดียวกันระบบเศรษฐกิจไทยกลับต้องพึ่งพิงกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมเป็นตลาดสินค้าออกมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในปี 2514 เมื่อสิ้นระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 นั้น ประมาณร้อยละ 64 ของสินค้าออกของไทยขายให้แก่กลุ่ม

ตารางที่ 2.13

อัตราส่วนร้อยละของสินค้าออกที่ประเทศไทยส่งไปขายแก่กลุ่มประเทศต่าง ๆ

2503 - 2524

ปี	HIC _s	NIC _s	LIC _s	รวม
2503	45	21	34	100
2509	55	15	30	100
2514	64	17	19	100
2519	59	15	26	100
2520	53	16	31	100
2521	60	15	25	100
2522	57	15	28	100
2523	54	15	31	100
2524	49	14	37	100

ที่มา : รุ่งสรรค์ ณะพรพันธุ์, ระบบเศรษฐกิจไทย : ลักษณะและปัญหา

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526

ประเทศอุตสาหกรรม แต่ในขณะที่เดียวกันสินค้าออกของไทยที่ขายให้แก่อุปสรรคประเทศด้อยพัฒนาทางอุตสาหกรรม เริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเห็นได้ชัดนับตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา โดยสัดส่วนของสินค้าออกที่ขายให้แก่อุปสรรคประเทศด้อยพัฒนาทางอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นจนอยู่ในระดับร้อยละ 37 ในปี 2524 แต่ขณะเดียวกันสัดส่วนของสินค้าออกที่ขายให้แก่อุปสรรคประเทศอุตสาหกรรมได้ลดลงจากร้อยละ 59 ในปี 2519 เหลือเพียงร้อยละ 49 ของมูลค่าสินค้าออกรวมในปี 2524 การขยายตลาดสินค้าออกในตะวันออกกลางนับเป็นสาเหตุสำคัญของปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้^{1/} ส่วนสัดส่วนของสินค้าออกที่ไทยส่งไปขายให้แก่อุปสรรคประเทศอุตสาหกรรมใหม่ไม่สู้เปลี่ยนแปลงมากนัก

กล่าวโดยสรุป การส่งออกยังคงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจของไทยยังคงพึ่งพิงการนำเข้าในระดับสูง ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และเพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากภาวะตลาดโลก ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะต่าง ๆ ได้ จะต้องพยายามกระจายโครงสร้างของสินค้าและตลาดส่งออกให้มากยิ่งขึ้น ในแง่ของโครงสร้างสินค้าออกนอกจากสินค้าประเภทเกษตรกรรม ซึ่งไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอย่างชัดเจนแล้ว สินค้าแร่และอุตสาหกรรมหลายชนิดได้เริ่มทวีความสำคัญยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จึงควรที่จะสนับสนุนให้เป็นสินค้าที่สำคัญของประเทศ นอกจากนั้นยังควรเน้นถึงการแปรรูปวัตถุดิบเพื่อส่งเป็นสินค้าออกด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศไทยในตัว สำหรับโครงสร้างตลาดส่งออกนั้น ขณะนี้ไทยยังคงพึ่งพิงตลาดในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมอยู่มากถึงแม้จะลดความสำคัญลงบ้าง โดยเปรียบเทียบ กรณีที่ประเทศเหล่านี้เลือกดำเนินนโยบายมิให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวมากเกินไป หรือดำเนินนโยบายการค้าในเชิงกีดกัน ย่อมจะมีผลกระทบกระเทือนต่อการส่งออกของไทย แม้ว่าในระยะสั้นนโยบายกีดกันทางการค้าจะส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ส่งออก รายใหญ่มากกว่าไทยก็ตาม แต่ในระยะยาวแล้วนโยบายนี้จะทำให้ไทยไม่สามารถพัฒนาสินค้าออกได้เต็มที่เช่นกัน การกระจายตลาดมิได้พึ่งพิงเพียงบางตลาดมากเกินไป จึงเป็นนโยบายที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ควรขยายตลาดเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หรือประเทศด้อยพัฒนาทางอุตสาหกรรม เช่น กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง กลุ่มอาเซียน กลุ่มประเทศสังคมนิยม เพราะกลุ่มประเทศเหล่านี้รายได้ขยายตัวในอัตราสูงประกอบกับกำลังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจในลักษณะที่หันมานำเข้าสินค้าที่ไทยสามารถผลิตได้มากยิ่งขึ้น

ในส่วนของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงสินค้าเพียง 9 ชนิด ซึ่งสินค้าทั้ง 9 ชนิดมีแนวโน้มของการส่งออกเพิ่มมากขึ้น รายละเอียดดังตารางที่ 2.14 การศึกษาแยกพิจารณาออกเป็น 3 กลุ่มได้ดังนี้

1. สินค้าประเภทอาหารกระป๋อง ซึ่งประกอบด้วยปลากระป๋องและสัปรดกระป๋อง
2. สินค้าประเภทสิ่งทอ ซึ่งประกอบด้วย ผ้าไหม เส้นก้าย เสื้อผู้หญิง เสื้อผู้ชาย เสื้อเชิ้ต และผ้าผืน

3. สินค้าผลิตภัณฑ์จากยางพารา คือ ยางรักของทำก้วยยางแข็งแรงแบบวัลแคนไนซ์

1. อาหารกระป๋อง

การพัฒนาของการผลิตอาหารสำเร็จรูป หรือการพัฒนาของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปนั้นเกิดขึ้นเกิดขึ้นควบคู่ไปกับธรรมชาติของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย กล่าวคือประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ไปด้วยที่ดินซึ่งเหมาะกับการเพาะปลูกโดยเฉพาะสัปรด นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีชายฝั่งทะเลซึ่งทำให้มีการประมง สิ่งเหล่านี้หากไม่มีการพัฒนาการผลิตอาหารกระป๋องก็จะเกิดปัญหาผลผลิตส่วนเกินของพืชผักผลไม้และอาหารทะเล สิ่งที่น่าสังเกตสำหรับอุตสาหกรรมประเภทนี้ คือ การผลิตจะใช้ต้นทุนปัจจัยการผลิตค่า เทคโนโลยีแบบง่าย ๆ และเป็นเทคโนโลยีที่ใช้แรงงานเป็นปัจจัยหลัก (Labour - intensive) ซึ่งตรงกับ Factor Endowment ของประเทศ แรงงานที่ต้องการ ในอุตสาหกรรมนี้ก็เป็นแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labour) และแรงงานกึ่งมีฝีมือ (Semi-skilled labour) แรงงานเหล่านี้หาง่ายสามารถฝึกแรงงานพวกไร้ฝีมือให้เป็นพวกกึ่งมีฝีมือได้โดยใช้เวลาในการฝึกกระยะสั้น และใช้แนววิธีเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (Learning-by-doing) อุตสาหกรรมนี้อาจแยกพิจารณาเป็นประเภทสินค้าได้ 2 ประเภท คือ

ก) ปลากระป๋อง (Canned Fish)

การทำปลากระป๋องแบ่งออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ คือ ปลาซาดีนแช่น้ำมันหรือแช่ซอสมะเขือเทศ และปลาทูน่าแช่น้ำ สำหรับมูลค่าส่งออกของปลากระป๋องนั้นเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลา จะเห็นได้ว่า มูลค่าส่งออกในปี 2521 จาก 252.7 ล้านบาท เป็น 1,664.2 ล้านบาท และ 2,115.9 ล้านบาท ในปี 2525 และ 2526 ตามลำดับ การเพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงและสม่ำเสมอดังกล่าว แสดงว่าปลากระป๋องยังคงมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตมากขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 2.14
มูลค่าส่งออกระหว่างปี 2515-2526

หน่วย : ล้านบาท

CCCN	ชนิดสินค้า	2515	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526
60419	ปลากระป๋อง	1.1	2.7	0.5	34.2	61.2	146.8	252.7	373.5	603.4	1,109.5	1,664.2	2,115.9
600601	สัปรดกระป๋อง	51.5	75.1	279.9	345.9	604.6	898.0	1,201.4	1,243.6	1,432.2	2,039.0	1,993.0	1,871.3
601421	ยางรัดของทำด้วยยางแข็งแบบวัลคาไนซ์	-	13.7	25.5	21.4	35.2	52.8	77.1	136.8	156.8	204.7	190.0	249.7
600901	ผ้าไหม	28.6	39.0	34.5	25.6	29.3	30.0	33.8	39.0	72.9	131.9	154.7	163.1
610101	เสี้ยคล้ายทำด้วยโพลีเอสเตอร์	67.2	61.1	63.5	76.4	316.9	287.5	525.3	637.2	776.8	786.9	693.6	546.8
610242	เสื่อผู้หญิงทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์	-	-	-	-	-	143.0	199.6	233.3	219.9	348.6	452.6	521.8
610312	เสื่อชั้นในผู้ชายทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์	22.3	53.4	108.6	152.8	167.1	162.3	183.3	258.5	365.4	493.1	634.3	636.4
610311	เสื่อเช็ดผู้ชายทำด้วยฝ้าย	10.9	40.1	54.9	55.8	95.6	189.0	200.1	208.8	275.3	250.2	401.1	362.5
610467	ผ้าผืน	17.1		114.7	128.7	301.2	326.4	693.8	921.2	571.1	851.6	702.6	332.9

ที่มา : กรมศุลกากร

สำหรับประเทศที่นำเข้าสำคัญได้แก่ ประเทศอุตสาหกรรม เช่น ประเทศเยอรมันตะวันตก สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นอกจากนี้ยังมีประเทศ ไนจีเรีย โดยมีสัดส่วนการนำเข้าของประเทศเหล่านี้ คือ ส่งไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาประมาณร้อยละ 30 ของมูลค่าการส่งออกปลากระป๋องทั้งหมด ร้อยละ 20 ส่งไปยังประเทศเยอรมันตะวันตก และ ออสเตรเลีย (รายละเอียดดังตารางที่ 2.15)

ข) สัปรดกระป๋อง (Pineapple in Can)

สัปรดกระป๋องเป็นอุตสาหกรรมเกษตรที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของไทยมีส่วนช่วยให้ประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศจำนวนไม่น้อยในทศวรรษที่ผ่านมา ระหว่างทศวรรษ 1973 สัปรดกระป๋องจะถูกส่งไปยังประเทศญี่ปุ่น เยอรมันตะวันตก เนเธอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันนี้มูลค่าส่งออกในแต่ละปีมากกว่าหนึ่งพันล้านบาท โดยในปี 2521 ส่งออกทั้งหมด 1,201.33 ล้านบาท การส่งออกเพิ่มขึ้นมากเป็น 1,871.3 ล้านบาท ในปี 2526 หรืออัตราการเจริญเติบโตของการส่งออกในระหว่างปี 2521-2526 ประมาณ 14% อัตราดังกล่าวนี้ให้เห็นแนวโน้มว่าจำนวนการส่งออก (Export Volume) จะไม่เติบโตเร็วไปกว่าอัตรานี้ ทั้งนี้ เนื่องจากความสำเร็จในการพัฒนาสัปรดกระป๋องในประเทศนำเข้าหลาย ๆ ประเทศ (รายละเอียดดังตารางที่ 2.16)

2. สิ่งทอ (Textile Products)

อุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทยอาจกล่าวได้ว่าเกี่ยวเนื่องกับการลงทุนจากต่างประเทศโดยตรง โดยเฉพาะการเข้ามาลงทุนของประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 พิจารณาได้จากการเข้ามาของเงินทุนจากญี่ปุ่น กล่าวคือประมาณร้อยละ 30 ของการลงทุนเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอ^{1/} การลดลงของอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศญี่ปุ่นเกิดขึ้นพร้อมกับการกำเนิดอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ เช่น ฮองกง ไต้หวัน เกาหลีใต้ และประเทศไทย พร้อม ๆ กันนี้ Technological know-how จากญี่ปุ่นก็จะไหลมายังประเทศเหล่านี้ด้วย

¹J. Ajanant, "Export Promotion in Processed Food and Textile Products" Report No.1 UNDP/UNIDO-NESDB Project on Industrial Restructuring in Thailand, IMC, March 1984.

ตารางที่ 2.15

การส่งออกปลากระป๋องระหว่างปี 2521-2526

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)				มูลค่า (พันบาท)				2525	2526
	2521	2522	2523	2524	2521	2522	2523	2524		
ฮ่องกง	246	103	229	451	4,620	2,578	3,635	9,871	13,116	1,4
มาเลเซีย	134	320	382	700	3,015	5,440	5,706	12,448	22,809	77,0
ฟิลิปปินส์	762	-	-	35	12,221	-	-	1,373	5,037	1,1
สิงคโปร์	266	178	90	224	3,842	3,057	3,305	6,233	11,935	9,0
ศรีลังกา	295	692	1,002	1,511	4,790	11,576	16,221	23,827	47,589	14,1
เคนมาร์ค	411	595	355	394	18,982	22,643	21,747	24,293	32,900	40,0
ฟินแลนด์	160	152	211	530	7,856	7,895	13,520	30,412	33,539	30,0
เยอรมันตะวันตก	713	1,038	915	2,118	32,750	46,798	58,396	91,491	226,174	253,4
สวีเดน	406	1,069	1,087	1,412	16,056	46,798	53,148	129,727	89,498	70,7
สหรัฐอเมริกา	1,374	2,506	5,237	48,452	124,952	124,952	221,490	329,132	657,059	1,163,4
ไนจีเรีย	2,876	-	2,722	45,526	-	-	251	51,908	55,645	10,1
อัฟริกาใต้	183	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ออสเตรเลีย	1,511	2,536	4,185	4,161	30,966	58,735	117,879	113,018	146,005	102,3
รวม	9,833	10,552	14,159	-	252,666	373,504	603,394	109,478	1,341,306	1,773,0

ที่มา : กรมศุลกากร

ตารางที่ 2.16

การส่งออกสัตว์ปีกระหว่างปี 2521-2526

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)				มูลค่า (พันบาท)				2525	2526
	2521	2522	2523	2524	2521	2522	2523	2524		
ญี่ปุ่น	6,566	5,854	3,267	3,858	97,371	98,347	52,568	66,011	116,200	87,808
เกาหลีใต้	1,113	1,633	2,046	17	13,200	18,781	23,350	233	15,392	23,768
ซาอุดีอาระเบีย	1,571	3,567	5,306	3,587	15,319	32,671	54,061	39,766	41,878	32,235
เบลเยียม	1,817	1,192	699	977	17,847	11,069	7,121	10,710	15,431	10,110
เคนมาร์ก	1,360	908	855	613	13,689	9,597	10,725	8,134	20,020	15,460
ฝรั่งเศส	6,303	1,434	2,394	3,846	68,915	15,550	26,188	50,018	69,840	30,081
เยอรมันตะวันตก	29,502	22,672	30,955	27,476	279,302	202,587	317,929	309,557	43,477	319,415
เนเธอร์แลนด์	4,173	2,356	2,626	4,761	43,068	23,374	27,199	55,050	70,820	51,828
แคนาดา	6,702	7,315	7,309	9,864	74,247	82,947	85,930	130,995	116,667	121,646
สเปน	1,419	3,144	1,814	3,395	15,539	34,661	23,357	44,348	22,665	24,204
สหรัฐอเมริกา	45,832	60,547	63,463	88,881	480,348	642,763	729,950	1,146,705	871,219	909,737
รวม	113,859	117,305	172,008	161,591	1,201,399	1,243,625	1,432,243	2,039,016	1,403,609	1,626,292

ที่มา : กรมศุลกากร

สิ่งสำคัญที่น่าสนใจอย่างหนึ่งของอุตสาหกรรมสิ่งทอ คือ อุตสาหกรรมนี้สามารถรองรับแรงงานทั้งที่เป็นแรงงานกึ่งฝีมือ และแรงงานไร้ฝีมือได้เป็นจำนวนมาก และแรงงานเหล่านี้จะไ้รับค่าจ้างที่ต่ำกว่าค่าจ้างในประเทศ ไต้หวัน ฮองกง เกาหลี นอกจากนี้ อุตสาหกรรมนี้ยังก่อให้เกิดผลเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ (Economic Linkage) โดยเฉพาะผลเชื่อมโยงไปข้างหน้า (Forward Linkage) กล่าวคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ จะเริ่มจากการปั่นค้าย (Spinning) และการทอ (Weaving) ต่อมาจะเป็นการย้อม (Dyeing) และการฟอก (Bleaching) จนกระทั่งถึงการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป (Garment) ในที่สุด ลักษณะของการเชื่อมโยงดังกล่าวก่อให้เกิดการจ้างงานจำนวนมาก ในอุตสาหกรรมประเภทนี้ ประมาณ 342,000 คน^{1/}

ตารางที่ 2.17 จะแสดงมูลค่าการค้าของสินค้าประเภทสิ่งทอทั้งหมดตั้งแต่ปี 2518-2526 จะเห็นได้ว่าการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นสินค้าที่ส่งออกมากและเกินดุลมากที่สุด ขณะที่สินค้าประเภทอื่น เช่น เส้นใยประดิษฐ์ (Man-made Fibres) และสิ่งทอที่ดักแบบนิตเค็ด (Knitted Fabrics) ส่งออกได้น้อยและดุลการค้าขาดดุล สำหรับผ้าฝ้าย (Cotton Fabrics) การส่งออกมากกว่าการนำเข้าเล็กน้อย ระหว่างปี 2521-2526 ประเทศไทยได้รับเงินตราต่างประเทศจากอุตสาหกรรมสิ่งทอเพิ่มขึ้นมากอย่างน่าพอใจ กล่าวคือ ดุลการค้าเกินดุลในปี 2521 ถึง 2,734.45 ล้านบาท เพิ่มเป็น 3,567.12 ล้านบาท 4,094.18 ล้านบาท 5,438.68 ล้านบาท และ 4,170.43 ล้านบาท ในปี 2522 จนกระทั่งถึงปี 2526 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ นั้น จากสถิติระหว่างปี 2520-2526 พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้ามากที่สุด จากร้อยละ 17.89 ในปี 2520 เป็นร้อยละ 27.39 ในปี 2526 ประเทศเยอรมันตะวันตก จากร้อยละ 10.67 ในปี 2520 เป็นร้อยละ 9.02 ในปี 2526 ซึ่งสัดส่วนการนำเข้าของประเทศเยอรมันตะวันตกค่อนข้างคงที่ สหราชอาณาจักร ก็เช่นเดียวกันอยู่ในระดับร้อยละ 4-5 อิตาลีการนำเข้ามีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 9.10 ในปี 2520 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 4.75 ในปี 2526 ญี่ปุ่นสัดส่วนการนำเข้าก็คงที่

¹ สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ตารางที่ 2.17

มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก ของสิ่งทอระหว่างปี 2518-2526

หน่วย : ล้านบาท

ชนิดสินค้า	2518		2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526	
	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า	ส่งออก	นำเข้า
	ผ้าผืน	350.07	261.54	1,058.35	215.07	982.20	328.18	1,113.10	410.09	1,392.43	263.51	1,319.53	472.01	1,118.97	414.37	1,464.11	372.59	1,298.53
เส้นใยประดิษฐ์	455.11	648.64	986.20	561.47	1,190.02	647.81	2,196.45	926.48	2,968.91	1,130.46	2,295.12	1,647.17	3,172.60	1,935.36	1,069.38	1,538.47	1,023.48	1,635.50
ผ้าอ้อมแบบปกติ	-	314.22	0.18	260.47	-	184.58	1.96	287.41	0.31	225.56	2.03	308.95	8.95	334.21	19.70	431.57	15.50	522.23
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	1,038.58	44.09	1,531.22	41.23	1,693.31	57.57	2,664.99	32.35	3,557.21	17.78	4,913.46	26.13	6,988.73	28.02	7,904.25	71.67	8,790.07	138.66
รวม (รวมตัวเลขสิ่งทอประเภท อื่น ๆ ทวอ)	1,968.10	3,376.05	3,926.42	4,020.37	4,600.39	4,616.42	6,992.92	4,188.48	8,804.81	5,874.93	9,969.11	5,874.93	12,698.03	7,259.35	12,946.53	6,089.27	12,773.42	8,602.99
ดุลการค้า	-1,407.94		-93.96		-16.03		+2,734.45		+3,567.12		+4,094.18		+5,438.68		+6,857.26		+4,170.43	

ที่มา : สภาคนอกสหกรณ์สิ่งทอ และกรมศุลกากร

ประมาณร้อยละ 3-4 นอกจากนี้ยังมีประเทศในกลุ่มอาเซียน และตะวันออกกลาง เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง ภูเก็ต และซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น การส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไปยังประเทศเหล่านี้จะอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 1-5 ของสิ่งทอที่ส่งออกทั้งหมด

รายละเอียดดังตาราง 2.18

สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทออาจแยกพิจารณาเป็นประเภทสินค้าได้ 4 ประเภทดังต่อไปนี้

ก) ผ้าฝ้าย (Cotton Fabrics)

ลักษณะของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีแบบแผนในตัวเอง กล่าวคือ จะมีทั้งการนำเข้าและส่งออกมูลค่าของการนำเข้าจะอยู่ในช่วงประมาณปีละ 200-600 ล้านบาท ในระหว่างปี 2518-2526 ขณะที่มูลค่าส่งออกมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงไม่แน่นอนในช่วงเวลาเดียวกันนี้ สำหรับสินค้าที่นำเข้านั้นจะมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับสินค้าที่ส่งออกไป

ผ้าฝ้ายของไทยประสบความสำเร็จในการส่งออกพอสมควรสามารถส่งออกไปยังตลาดต่าง ๆ ในหลาย ๆ ประเทศดังตารางที่ 2.19 ซึ่งให้เห็นว่าประเทศอุตสาหกรรมเป็นผู้ซื้อถึงร้อยละ 78.7 ของการส่งออกผ้าฝ้ายทั้งหมดระหว่างปี 2518-2522 ที่เหลือจะส่งไปยังประเทศอื่น ๆ คือ ในระหว่างกลุ่มประเทศ OECD, EEC ประมาณ 43.5% รองลงมาเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น กลุ่ม EFTA แคนาดา และกลุ่ม Oceania

ข) เส้นใยประดิษฐ์ (Man-made Fibres)

ในกลุ่มสินค้าประเภทนี้จะมีสินค้าที่แตกต่างกัน เราเห็นได้ว่าเคยมีการนำเข้าอย่างมากจนกระทั่งปี 2520 ขณะเดียวกันมูลค่าการส่งออกเริ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2519 โดยในปี 2519 มูลค่าส่งออก 986.2 ล้านบาท และมูลค่าส่งออกนี้เพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าตัวตั้งแต่สิ้นทศวรรษ 1970 ในปี 2524 มูลค่าการส่งออกสูงขึ้นเป็น 3,172.60 ล้านบาท แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามูลค่าส่งออกเริ่มลดลงในปี 2525 และ 2526 ประเทศที่นำเข้าสินค้าประเภทนี้จะเป็นคนละกลุ่มกับประเทศที่นำเข้าผ้าฝ้าย ประเทศที่นำเข้าที่สำคัญ ๆ คือ กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ในระหว่างปี 2514-2522 ประมาณร้อยละ 53.4 กลุ่ม OECD ร้อยละ 41.7 ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนานั้นประมาณร้อยละ 30.5 นำเข้าโดยกลุ่มประเทศอาเซียนและกลุ่มประเทศอื่นโคจีน กลุ่มประเทศตะวันออกกลางร้อยละ 17.0 สำหรับกลุ่มประเทศ

ตารางที่ 2.18

มูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ปี 2520-2526

หน่วย : ล้านบาท

ประเทศนำเข้า	2520	%	2521	%	2522	%	2523	%	2524	%	2525	%	2526	%
บังกลาเทศ	7	0.15	23	0.33	50	0.57	54	0.56	61	0.49	76	0.54	75	0.52
ฮ่องกง	319	6.94	548	7.98	698	7.94	675	7.00	848	6.75	835	5.96	657	4.58
อินโดนีเซีย	90	1.96	64	0.93	56	0.64	137	1.42	180	1.43	176	1.26	34	0.24
ญี่ปุ่น	172	3.74	312	4.54	464	5.28	374	3.88	577	4.59	618	4.41	494	3.44
คูเวต	54	1.18	68	0.99	89	1.01	134	1.39	348	2.77	273	1.95	225	1.57
ลาว	16	0.35	23	0.33	68	0.77	213	2.21	104	0.83	136	0.97	200	1.39
มาเลเซีย	105	2.29	217	3.16	191	2.17	153	1.59	163	1.30	278	1.99	213	1.48
ฟิลิปปินส์	24	0.52	46	0.67	53	0.60	23	0.24	13	0.10	25	0.18	29	0.20
ซาอุดีอาระเบีย	158	3.44	227	3.31	410	4.66	425	4.41	529	1.31	719	5.13	663	4.62
สิงคโปร์	223	4.85	519	7.56	591	6.72	351	3.64	585	4.65	891	6.36	776	5.41
สหรัฐอเมริกา	141	3.07	432	6.29	473	5.38	607	6.29	713	5.67	569	4.06	747	5.21
เคนมารค	174	3.79	195	2.84	301	3.42	255	2.64	215	1.71	231	1.65	218	1.52
ฝรั่งเศส	66	1.44	88	1.28	199	2.26	282	2.92	513	4.08	524	3.74	431	3.00
เยอรมันตะวันตก	490	10.67	554	8.07	880	10.01	1,057	10.96	1,075	8.55	1,342	9.58	1,295	9.02
อิตาลี	418	9.10	476	6.93	770	8.75	893	9.26	768	6.11	871	6.22	682	4.75
เนเธอร์แลนด์	108	2.35	121	1.76	213	2.42	293	3.04	348	2.77	459	3.28	431	3.00
สวีเดน	126	2.74	146	2.13	247	2.81	267	2.77	272	2.16	295	2.11	293	2.04
สหราชอาณาจักร	186	4.05	225	3.28	406	4.62	455	4.72	709	5.64	829	5.92	600	4.18
แคนาดา	95	2.07	44	0.64	151	1.72	87	0.90	174	1.38	165	1.18	382	2.66
สหรัฐอเมริกา	822	17.89	1,443	21.02	1,353	15.38	1,450	15.04	2,158	20.03	2,649	18.91	3,931	27.39
ออสเตรเลีย	93	2.02	114	1.66	130	1.48	118	0.11	163	1.30	208	1.49	368	2.56
อื่น ๆ	707	15.39	981	14.29	1,002	11.39	1,340	13.85	1,692	13.46	1,836	13.11	1,607	11.20
รวม	4,594	100	6,866	100	8,975	100	9,643	100	12,570	100	14,005	100	14,351	100

ตารางที่ 2.19

มูลค่าส่งออกสิ่งทอระหว่างปี 2514 - 2522

หน่วย : ล้านบาท

ประเทศ	ผ้าฝ้าย		เส้นใยประดิษฐ์		เสื้อผ้าสำเร็จรูป		รวมทั้งหมด	
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%
สหรัฐอเมริกา	795.04	14.2	204.06	2.1	5,648.54	46.5	6,647.64	24.8
แคนาดา	178.75	3.1	83.4	0.9	168.48	1.4	430.63	1.6
กลุ่ม EEC	2,458.83	43.5	2,737.5	30.0	3,061.70	25.2	8,258.03	30.9
กลุ่ม EFTA	169.76	3.0	44.05	0.5	1,056.32	8.6	1,270.13	4.6
กลุ่ม OCEANIA	46.29	0.8	50.28	0.7	157.83	1.3	254.40	0.9
กลุ่ม OECD	4,444.55	78.7	3,804.37	41.7	10,381.74	85.4	18,630.66	69.1
กลุ่ม ประเทศตะวันออกกลาง	125.75	2.2	1,556.50	17.0	1,116.68	9.1	2,789.93	10.2
กลุ่ม ASEAN และอินโดจีน	341.04	6.1	1,866.80	30.5	210.74	1.8	2,426.58	9.0
ญี่ปุ่น	795.88	14.1	685.08	7.5	288.87	2.4	1,769.83	6.5
ประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย	657.47	11.6	1,444.67	15.9	130.28	1.1	2,232.42	8.2
กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา	1,124.26	19.9	4,867.97	53.4	1,465.70	12.0	7,457.93	27.7
อื่น ๆ	73.39	1.4	439.67	4.8	300.22	2.6	827.88	3.0
รวมทั้งหมด	5,646.20	100	9,111.41	100	12,158.66	100	26,916.27	100

ที่มา : สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอ

อุตสาหกรรมนั้นร้อยละ 30 นำเข้าโดยกลุ่ม EEC และญี่ปุ่นร้อยละ 7.5 ดังตารางที่ 2.19

ก) ผ้าถัก - แบบนิตเค็ด (Knitted Fabrics)

ก่อนปี 2519 สินค้าประเภทนี้จะมีแต่การนำเข้าไม่มีการส่งออกเลย นับตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมาเริ่มมีการส่งออกโดยมูลค่าส่งออกขยับขึ้นเรื่อยๆ คือ 0.18 ล้านบาท การส่งออกเริ่มสูงขึ้นเป็น 1.96 ล้านบาท ในปี 2521 ปีที่มีการส่งออกมากที่สุด คือ ปี 2525 คือ 19.70 ล้านบาท สำหรับการนำเข้าในระหว่างปี 2518-2526 จะอยู่ระหว่าง 180-500 ล้านบาทต่อปี

เนื่องจากมูลค่าการส่งออกน้อยจึงไม่มีการบันทึกข้อมูลในรายละเอียด ประเทศที่นำเข้ารายใหญ่ที่สุด คือฮ่องกง โดยในปี 2523 นำเข้าถึงร้อยละ 90.79 และร้อยละ 86.01 ในปีถัดมา

ง) เสื้อผ้าสำเร็จรูป (Garments)

ในประเภทสินค้าสิ่งทอทั้งหลายเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะเป็นอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นและกล่าวได้ว่า เป็นอุตสาหกรรมส่งออกโดยเฉพาะ เพราะอุตสาหกรรมนี้มีการส่งออกมากที่สุด ในช่วงระหว่างปี 2518-2526 การส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2518 มีมูลค่าการส่งออก 1,038.58 ล้านบาท เพิ่มเป็นสองเท่าในปี 2521 และสูงถึง 8,790.07 ล้านบาท ในปี 2526 ทางด้านการนำเข้ามูลค่านำเข้าก็น้อยมากจะอยู่ระหว่าง 17.78-138.66 ล้านบาทต่อปีเท่านั้น ดังนั้น มูลค่าการค้าสำหรับสินค้าประเภทนี้จึงมีมากสำหรับประเทศไทย

การส่งออกประมาณร้อยละ 12.0 ของการส่งออกทั้งหมดจะส่งไปยังประเทศกำลังพัฒนา ร้อยละ 9.1 ส่งไปยังตะวันออกกลาง ร้อยละ 1.8 ส่งไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนและอินโดจีน ในบรรดากลุ่มประเทศอุตสาหกรรม ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้ามากที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 46.5 โดยกลุ่มประเทศ OECD นำเข้าทั้งหมดถึงร้อยละ 85.4 รายละเอียดดังตารางที่ 2.19

รวมการส่งออกทั้งหมดของอุตสาหกรรมสิ่งทอในระหว่างปี 2503-2522

กลุ่มประเทศ OECD นำเข้ามากที่สุดถึง 18,630.66 ล้านบาท หรือร้อยละ 69.0 ของการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือกลุ่มประเทศ EEC 8,258.03 ล้านบาท หรือร้อยละ 30.7 กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา 7,457.93 ล้านบาท หรือร้อยละ 27.0 และประเทศสหรัฐอเมริกา 6,647.64 ล้านบาท หรือร้อยละ 24.7 รายละเอียดตารางที่ 2.19

3. ยางรัดของทำด้วยยางแข็งแบบวัลแคไนซ์

ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ก็เป็นอุตสาหกรรมเกษตรอีกประเภทหนึ่งที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศในปัจจุบันปีละไม่น้อยกว่า 200 ล้านบาท เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยสามารถผลิตยางพาราได้ไม่ต่ำกว่าปีละ 560,000 ตัน ฉะนั้น นอกจากจะมีการส่งออกยางพาราแล้วยังได้มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางแล้วส่งออกอีกด้วย

การส่งออกยางรัดของทำด้วยยางแข็งแบบวัลแคไนซ์เริ่มต้นเมื่อปี 2516 ในปีนั้นมีมูลค่าส่งออกเพียง 13.7 ล้านบาท แต่มูลค่าการส่งออกได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็น 136.8 ล้านบาท ในปี 2522 156.8 ล้านบาท ในปี 2523 แล้วเพิ่มเป็น 190.4 ล้านบาท และ 249.7 ล้านบาท ในปี 2525 และ 2526 ตามลำดับ ในระหว่างปี 2521-2526 การส่งออกส่วนใหญ่จะส่งไปยังประเทศอุตสาหกรรม ได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งนำเข้าประมาณร้อยละ 30.0 ของที่ส่งออกทั้งหมด สหราชอาณาจักรร้อยละ 10.52 เนเธอร์แลนด์ ร้อยละ 8.10 นอกจากนี้ก็มีประเทศในเอเชีย คือ ชองกงร้อยละ 9.74 สิงคโปร์ร้อยละ 4.56 รายละเอียดตารางที่ 2.20

ก. นโยบายและมาตรการการส่งเสริมการส่งออกของรัฐบาลในปัจจุบัน

1. สถานการณ์อุตสาหกรรมในระยะที่ผ่านมา

ในระยะของการปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ได้มีการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมในอัตราที่สูงมาก ดังจะเห็นได้ว่า มีอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ เกิดขึ้นหลายอย่าง เช่น อุตสาหกรรมไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ โรงกลั่นน้ำมัน ยางรถยนต์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระดาษ เหล็ก นมข้นหวาน ประกอบรถยนต์ ชิ้นส่วนรถยนต์ ชิ้นส่วนรถยนต์และจักรยานยนต์ ตลอดจนอุตสาหกรรมจากไม้ เครื่องเขียน เครื่องประดับ อัญมณี เป็นต้น เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ภาคอุตสาหกรรมได้พัฒนาและเพิ่มบทบาทในระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมมากขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ สัดส่วนของผลผลิตภาคอุตสาหกรรม ได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13% ของ

ตารางที่ 2.20

มูลค่าส่งออกขางรัคของทำควยขางแข็งแบบวัลแคไนซ์ ปี 2521-2526

หน่วย : ล้านบาท

ชื่อประเทศ	2521		2522		2523		2524		2525		2526	
	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%	มูลค่า	%
สหรัฐอเมริกา	19.64	25.49	40.85	29.86	46.42	29.60	74.04	36.18	55.17	82.98	94.78	37.9
ฮ่องกง	11.40	14.80	15.97	11.67	14.23	9.07	13.44	6.57	12.55	6.59	11.73	4.7
เนเธอร์แลนด์	8.51	11.05	13.09	9.57	11.81	7.53	10.94	5.34	13.38	7.03	18.95	7.5
สหราชอาณาจักร	9.04	11.73	9.47	6.92	15.91	10.15	20.57	10.05	26.15	13.74	24.43	9.6
ฝรั่งเศส	4.57	5.93	11.42	8.35	14.55	9.28	18.02	8.80	25.34	13.31	34.32	13.5
สิงคโปร์	4.23	5.49	3.73	2.73	5.97	3.81	6.43	3.14	7.23	3.80	5.9	2.3
อิตาลี	2.44	3.17	9.54	6.97	11.38	7.26	7.92	3.87	6.26	3.29	11.2	4.4
อื่น ๆ	17.21	22.34	32.73	23.92	36.54	23.3	53.31	26.05	44.27	23.26	48.39	19.0
รวม	77.04	100	136.80	100	156.81	100	204.67	100	190.35	100	249.70	100

ที่มา : กรมศุลกากร

ผลผลิตรวมทั่วประเทศในปี 2503 เป็นร้อยละ 21 ในปี 2524 เมื่อเทียบกับภาคเกษตรซึ่งมีผลผลิตประมาณร้อยละ 24.8 ในปี 2524 และคาดว่ามูลค่าผลิตผลรวมของภาคอุตสาหกรรมจะยังคงสูงขึ้นเรื่อย ๆ

2. มาตรการและนโยบายในการส่งเสริมการส่งออก

นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี 2504 เป็นต้นมา รัฐบาลได้วางนโยบายการพัฒนาประเทศโดยการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมควบคู่ไปกับภาคเกษตรกรรม มีการใช้มาตรการทั้งทางภาษีและมิใช่ภาษีอากรเพื่อเป็นแรงจูงใจให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แผนนโยบายของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-4 เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นหลัก ถึงแม้ในช่วงปลายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 จะเริ่มให้ความสำคัญต่อการส่งออกมากขึ้นก็ตาม สำหรับนโยบายการส่งออกที่เด่นชัดจริงจังได้ถูกกำหนดขึ้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อส่งเสริมการส่งออกดังต่อไปนี้ (สำหรับมาตรการลดหย่อนค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร จะแยกเป็นอีกหัวข้อต่างหากเป็นข้อ ง.)

1) การให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ก) สิทธิประโยชน์ที่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนทั่วไปได้รับ

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ให้แรงจูงใจหลายอย่างแก่ผู้ลงทุนภาคเอกชน ภายใต้กฎหมายส่งเสริมการลงทุน ตามประกาศการส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในปัจจุบัน กิจการภายใต้การส่งเสริมจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีขาเข้าวัตถุดิบ และเครื่องจักร เป็นต้น สำหรับกิจการหรือผู้ผลิตที่ผลิตเพื่อการส่งออกจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

(1) ยกเว้นภาษีขาเข้าวัตถุดิบและส่วนประกอบที่นำเข้าจากต่างประเทศ และได้รับยกเว้นภาษีการค้าของวัตถุดิบที่ซื้อในประเทศ สำหรับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออก

(2) ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าขาเข้าสำหรับรายการ

สินค้าที่ส่งกลับคืน

(3) ได้รับความเว้นภาษีขาออกสำหรับสินค้าส่งออก

(4) อนุญาตให้ผู้ผลิตเพื่อส่งออกหักเงินได้ทั้งประเมินเป็นจำนวนร้อยละ 2 ของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการส่งออกในปีนั้น ซึ่งอัตรานี้เพิ่มเป็นร้อยละ 5 ในปี 2520

กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าผลผลิตทั้งหมดหรือบางส่วนจะต้องส่งออก และกำหนดขนาดของการลงทุนขั้นต่ำในแต่ละชนิดของสินค้า

เพื่อส่งเสริมการส่งออก คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้จัดลำดับความสำคัญของอุตสาหกรรมที่จะส่งเสริมในระหว่าง 2 ปี ข้างหน้า คือ อาหารสำเร็จรูป เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า ผลิตภัณฑ์เครื่องไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เพชรพลอยเครื่องประดับ และของเด็กเล่น คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้กำหนดเป้าหมายการส่งออกสำหรับอุตสาหกรรมดังกล่าวไว้ 4,000 ล้านบาทต่อปี เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว ได้มีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีอากรเพิ่มเป็นแรงจูงใจแก่ผู้ส่งออก

สัดส่วนของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมเพื่อการส่งออกยังไม่สูงนัก ระหว่างปี 2515-2521 ในจำนวน 1,000 ราย ที่มาขอส่งเสริมการลงทุนจะเป็นกิจการที่ขอส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออกเพียง 122 ราย เท่านั้น สัดส่วนของมูลค่าส่งออกเทียบกับยอดขายทั้งหมดของทุก ๆ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมมีเพียงร้อยละ 13.9 ในปี 2520 เท่านั้น ^{1/} ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทอาหารและสิ่งทอสัดส่วนดังกล่าวได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 33.94 ในระหว่างปี 2520-2527 (ม.ค. - มิ.ย.) นอกจากนี้โครงการที่ได้รับการส่งเสริมและเริ่มต้นโครงการแล้ว เป็นกิจการเพื่อการส่งออกถึง 223 โครงการ จาก 532 โครงการ หรือร้อยละ 41.92 รายละเอียดดังตาราง 2.21

ข) การส่งเสริมแก่บริษัทการค้าระหว่างประเทศ

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ให้การส่งเสริมแก่บริษัทการค้าระหว่าง

¹ Somsak Tambunlertchai and Ippie Yamazawa "Manufactured Export Promotion : The Case of Thailand", Thammasat University, Research Paper No.29, 1982, P.24

ตารางที่ 2.21

การส่งเสริมการลงทุนระหว่างปี 2520-(ม.ค.-มิ.ย.)2527

หน่วย : ล้านบาท

	โครงการที่มาขอส่งเสริม	โครงการที่ไ้รับอนุมัติ			โครงการเพื่อการส่งออกที่ขอขกเลิกการส่งเสริม	จำนวนบัตรส่งเสริม	โครงการที่เริ่มตนแล้ว		
		ทั้งหมด	เพื่อการส่งออก				ทั้งหมด	เพื่อการส่งออก	
			จำนวน	%				จำนวน	%
1. จำนวนรายที่ขอส่งเสริม	2,176	1,214	412	33.94	26	386	532	223	41.92
2. เงินลงทุนทั้งหมด	425,798	202,145	25,749.51	12.74	1,501.56	24,247.95	48,182	8,377.47	17.38
3. เงินทุนที่จดทะเบียน	79,428	35,286	7,278.57	20.63	471.57	6,807	14,042	3,143.97	22.39
- คนไทย	59,094.4	26,958.5	4,704.57	17.45	381.73	4,322.84	11,359.9	2,391.03	21.05
	(74.40)	(76.40)	(64.64)		(90.95)		(80.90)	(76.05)	
- ต่างประเทศ	20,333.6	11,327.5	2,574.00	22.72	89.84	2,484.16	2,682.0	752.94	28.07
	(25.6)	(23.6)	(35.36)		(19.05)		(19.10)	(23.45)	
4. จำนวนแรงงาน	453.620	238.338	79,348	33.29	4,222	75,126	82,706	35,075	42.4
- คนไทย	444,947	234,085	77,917	33.29	4,145	73,772	80,931	34,407	45.6
	(98.09)	(98.22)	(98.20)		(98.18)	(98.20)	(97.85)	(98.09)	
- ต่างประเทศ	8,673	4,253	1,431	33.65	77	1,354	1,775	668	37.6
	(1.91)	(1.78)	(1.8)		(1.82)	(1.80)	(2.15)	(1.917)	
5. วัตถุประสงค์ที่ต้องการ		151,613.50	34,910.35	23.03	2,313.78	32,596.28	32,385	15,127.25	46.7
- ภายในประเทศ		70,575.20	20,646.40	29.25	1,414.48	19,231.92	19,832.60	14,459.73	72.9
		(46.55)	(59.14)		(61.13)	(59.00)	(61.24)	(95.79)	
- นำเข้า		81,038.30	14,263.66	17.60	899.30	13,364.36	12,551.40	6,679.52	53.2
		(53.45)	(40.86)		(38.87)	(41.00)	(38.76)	(4.21)	

ประเทศ (International Trading Companies) ที่มีคนไทยเป็นเจ้าของและลงทุนเริ่มจดทะเบียนทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท โดยตั้งเป้าหมายการส่งออกไว้เป็นเงื่อนไขให้ผู้รับการส่งเสริมต้องปฏิบัติตาม เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออกของประเทศ สิทธิประโยชน์ที่บริษัทการค้าระหว่างประเทศได้รับคือ ทางด้านภาษี จะได้รับการยกเว้นภาษีต่าง ๆ ได้แก่

(1) ภาษีขาเข้าวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาเพื่อใช้ในการผลิตผสมหรือประกอบเป็นสินค้าเพื่อส่งออก

(2) ภาษีการค้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่ผลิตภายในประเทศ

(3) ภาษีการค้าสำหรับผู้ผลิตที่กำหนดราคาสินค้าสำหรับส่งออกให้แก่บริษัทการค้าระหว่างประเทศ

(4) ภาษีการค้า ค่านายหน้า และตัวแทนในการส่งออก

(5) ภาษีการค้าของผู้รับจ้างทำของสำหรับของที่ส่งออกให้แก่บริษัทการค้าระหว่างประเทศ

(6) ให้นำเงินภาษีเงินได้ที่สำนักงานสาขาได้ชำระแล้วในต่างประเทศหักออกจากยอดภาษีเงินได้ที่ต้องชำระภายในประเทศ

(7) ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านสินเชื่อ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย เปิดเครดิตให้บริษัทผู้เงินฝากเป็นเงินตราต่างประเทศได้ไม่เกินปีละ 200,000 เหรียญสหรัฐ และรับซื้อลดตั๋วสัญญาให้เงินในวงเงินที่เพิ่มขึ้นจากอัตราปกติร้อยละ 10

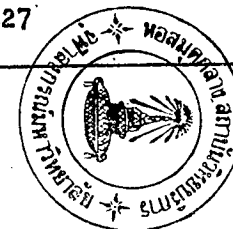
ตั้งแต่ได้มีการประกาศให้มีการส่งเสริมแก่กิจการบริษัทการค้าระหว่างประเทศเมื่อเดือนตุลาคม 2521 เป็นต้นมา มีผู้ยื่นขอการส่งเสริมและได้รับอนุมัติแล้วทั้งสิ้น 21 ราย แต่ที่เปิดดำเนินการแล้วมีเพียง 12 ราย ซึ่ง 2 รายจะเปิดดำเนินการในปี 2527 (เดือนพฤษภาคม) รายละเอียดดังตาราง 2.22 และใน 10 รายที่เปิดดำเนินการแล้วนั้น สามารถส่งออกได้ตามเป้าหมายเพียง 3 ราย เท่านั้น คือ บริษัทสหยูเนี่ยน จำกัด สยามซีเมนต์เทรดดิ้ง และโอโศกอินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง รายละเอียดดังตารางที่ 2.23 โดยที่เป้าหมายการส่งออกปีหนึ่ง 300 ล้านบาท ปีที่สอง 400 ล้านบาท ปีที่สามและปีต่อ ๆ ไป 500 ล้านบาท และสินค้า

ตารางที่ 2.22

บริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

ชื่อบริษัท	ระยะเวลาที่เริ่มเปิดดำเนินการ
1. บริษัท คำสากลซีเมนต์ไทย จำกัด	ปี 2522
2. บริษัท สหยูเนี่ยน จำกัด	ปี 2522
3. บริษัท เอส เอ็ม อินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง จำกัด	ปี 2523
4. บริษัท ซีพี อินเตอร์เทรด จำกัด	ปี 2523
5. บริษัท อโศกอินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง จำกัด	ปี 2524
6. บริษัท พรีเมียร์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	ปี 2524
7. บริษัท ยู เอ็ม ซี อินเตอร์เนชั่นแนลคอร์ปอเรชั่น จำกัด	ปี 2525
8. บริษัท เรนโบว์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	ปี 2526
9. บริษัท มานูครองเทรดดิ้ง จำกัด	ปี 2526
10. บริษัท ทีแอนด์ ที อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	วันที่ 1 พฤศจิกายน 2526
11. บริษัท งานทวีอินเตอร์เทรด	ปี 2527
12. บริษัท ทีพีโอกรุ๊ป อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2527

ที่มา : คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

มูลค่าส่งออกของบริษัทการต่างประเทศ

	มูลค่าส่งออก (ล้านบาท)				
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
1. บริษัทสหยูเนียน จำกัด	635.1	946.5	1,216.2	1,075.2	1,149.0
2. บริษัทท่าสากรลชีเมนต์ไทย จำกัด	503.2	642.7	500.7	599.5	589.7
3. บริษัทเอส เอ็ม อินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง จำกัด	246.9	409.2	463.2	532.7	-
4. บริษัทโฮสโก อินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง จำกัด	346.8	476.6	603.1	-	-
5. บริษัท ซี พี อินเตอร์เทรด จำกัด	554.3	1,468.7	1,248.0	-	-
6. บริษัท ยู เอ็ม ซี อินเตอร์เนชั่นแนลคอปเปอร์เรชั่น จำกัด	928.7	2,487.0	-	-	-
7. บริษัท ที แอนด์ พี อินเตอร์เทรด จำกัด	121.6	394.9	-	-	-
8. บริษัท พรีเมียร์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	159.7	206.0	-	-	-
9. บริษัท เรนโบว์ อินเตอร์เนชั่นแนลเทรดดิ้ง จำกัด	420.5	-	-	-	-
10. บริษัท มานูครองเทรดดิ้ง จำกัด	326.9	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ที่ส่งออกจะแบ่งเป็น 3 บัญชี คือ บัญชีที่ 1 สินค้าขั้นปฐม ในสินค้าออกทั้งสิ้นที่ส่งออกจะต้องไม่เกิน 100 ล้านบาท บัญชีที่ 2 สินค้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งมีการส่งออกมากอยู่แล้ว เช่นอาหารกระป๋อง และสิ่งทอจะต้องเป็นส่วนประกอบในการส่งออกไม่เกิน 250 ล้านบาท และบัญชีที่ 3 สินค้าที่ไม่ได้ระบุไว้ในบัญชีที่ 1 และ 2 จะต้องไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาทในปีแรก 100 ล้านบาท ในปีที่ 2 และ 150 ล้านบาทในปีที่ 3 และปีต่อ ๆ ไป

ตารางที่ 2.24 แสดงให้เห็นมูลค่าการส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ ระหว่างปี 2522 ถึงปี 2526 จะเห็นได้ว่ามูลค่าการส่งออกที่ส่งออกโดยบริษัทการค้าระหว่างประเทศ ได้เพิ่มขึ้นตลอด ตกร้อยละ 1.05 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ในปี 2522 เป็นร้อยละ 5.45 ในปี 2526

ตารางที่ 2.24

มูลค่าการส่งออกและมูลค่าการส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	มูลค่าการส่งออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศ				มูลค่าส่งออกทั้งหมด	% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด
	บัญชี 1	บัญชี 2	บัญชี 3	รวมทั้ง 3 บัญชี		
2522	7.84	839.73	260.72	1,138.29	108,179	1.05
2523	75.13	2,453.66	1,049.86	2,578.65	133,197	1.94
2524	797.12	1,927.08	1,027.54	3,751.74	153,001	2.45
2525	1,884.70	2,069.28	1,315.02	5,269.00	159,728	3.30
2526	4,201.32	2,239.36	2,540.12	7,980.80	146,438	5.45

ที่มา . คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและธนาคารแห่งประเทศไทย

2) การยกเว้นและคืนภาษีอากรโดยกรมศุลกากร

กรมศุลกากรให้การยกเว้นภาษีและอากรขาเข้าแก่ผู้ผลิตเพื่อส่งออกตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2482 (ฉบับที่ 9) มาตรการนี้เริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2514 กล่าวคือ มีการประกาศของกระทรวงการคลัง

ที่ 5/2514 ให้ส่งเสริมการผลิตเพื่อส่งออกโดยประกาศลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบให้แก่ผู้นำเข้าเพื่อผลิตเป็นสินค้าออกในอัตราร้อยละ 10 ของที่ต้องชำระ ส่วนที่เหลือร้อยละ 90 ให้ใช้วางประกันเป็นเงินสดหรือพันธบัตรรัฐบาล หรือใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนการชำระอากรไว้ได้ ภายหลังจากที่ผลิตสินค้าส่งออกภายใน 1 ปี นับแต่วันตรวจสอบของผู้ผลิต จะได้รับคืนส่วนที่วางประกันไว้ กับอีก 7 ใน 8 ส่วนของเงินอากรขาเข้าที่ได้จ่ายไปแล้ว โดยสรุปแล้วผู้ผลิตเพื่อส่งออกจะได้รับส่วนลดหย่อนของเงินอากรขาเข้าเป็นอัตราร้อยละ 98.75 ต่อมาในปีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 392 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 แก้ไขหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) บางประการ กล่าวคือ ผู้นำเข้าจะต้องชำระอากรเต็มจำนวนหรือใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนการชำระอากรในขณะนำเข้าก็ได้ และจะได้รับคืนอากรเต็มจำนวนตามส่วนที่ใดผลิตส่งออก ทั้งนี้ ตั้งแต่ 2516 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันผู้ผลิตจะได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าร้อยละ 100 เต็มจำนวน

จำนวนภาษีอากรที่กรมศุลกากรจ่ายคืนให้การยกเว้นในปี 2514 มีทั้งสิ้น 24.4 ล้านบาท คงเหลือ 19.9 ล้านบาท และ 15.0 ล้านบาท ในปี 2515 และ 2516 ตามลำดับ ทั้งนี้ เพราะในปี 2515 สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้เริ่มดำเนินการชดเชยภาษีอากรสำหรับวัตถุดิบที่นำมาผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกเช่นกัน ทำให้ผู้ผลิตเพื่อการส่งออกบางส่วนหันมาใช้มาตรการชดเชยแทน อย่างไรก็ตาม จำนวนเงินคืนภาษีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา ถึงตารางที่ 2.25 เนื่องจากอัตราชดเชยที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังประกาศเป็นอัตราตายตัวเมื่อต้นทุนการผลิตและอัตราภาษีขาเข้าเปลี่ยนแปลงในทางที่สูงขึ้นทำให้อัตราดังกล่าวต่ำกว่าที่เสียไปจริง ผู้ผลิตจึงหันกลับมาใช้มาตรการยกเว้นภาษีที่กรมศุลกากรอีก แต่หากพิจารณาถึงรายละเอียดของสินค้าออกแต่ละชนิดที่ได้รับคืนภาษีพบว่าส่วนใหญ่ได้แก่สินค้าประเภทเสื้อผ้าและผ้า

3) คลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทโรงผลิตสินค้า (Bonded Manufacturing Warehouse)

ตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา กรมศุลกากรได้ดำเนินการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทโรงผลิตสินค้าขึ้นตามมาตรา 8 ทวิ (2) แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2464 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 วัตถุประสงค์ก็เพื่อใช้เป็นที่ผลิตสินค้าจากวัตถุดิบซึ่งนำเข้ามาจากต่างประเทศแล้วส่งสินค้าที่ผลิตได้ออกนอกประเทศ

โดยให้การยกเว้นอากรขาเข้าและขาออกแก่ของที่เข้าออกคลังสินค้าทัณฑ์บนนี้ มาตรการนี้มีส่วนสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการขนาดใหญ่ที่มีความจำเป็นต้องใช้วัตถุดิบ และหรือวัสดุจำเป็นจากต่างประเทศทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ในการผลิตซึ่งค่าภาษีอากรขาเข้าที่จะต้องเสีย อาจมีมูลค่าสูง และอาจจะมีความไม่สะดวกหากใช้หนังสือ

ตารางที่ 2.25

มูลค่าส่งออกที่ได้รับคืนอากรและจำนวนเงินคืนอากร

หน่วย : ล้านบาท

ปี	มูลค่า	จำนวนการคืนอากร
2521	6,587	492.66
2522	10,047	701.05
2523	13,089	719.00
2524	12,778	1,010.00
2525	16,710	1,355.00
2526	17,117	1,388.00

ที่มา : กรมศุลกากร

คำประกันจากธนาคารพาณิชย์ระอากรทุกครั้งที่มีการนำวัตถุดิบเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งนี้ ผู้ผลิตดังกล่าวอาจขออนุญาตหักตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมศุลกากร กำหนด โดยทำหนังสือสัญญาคำประกัน ในวงเงินจำนวนหนึ่ง ตามแต่การพิจารณาของกรมศุลกากร และสามารถนำเข้าผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบเข้ามาในประเทศได้โดยไม่ต้องเสียอากรขาเข้า โดยไม่ต้องใช้หนังสือคำประกันของธนาคารหรือหลักฐาน ซึ่งในปัจจุบันมีคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทนี้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมศุลกากร 36 ราย ซึ่งทำการผลิตสินค้าส่งออกประเภทต่าง ๆ

จากตารางที่ 2.26 มูลค่าการส่งออกของคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทโรงผลิตสินค้า มีมูลค่า 2,396.8 ล้านบาทในปี 2524 และเพิ่มเป็น 4,447.9 ล้านบาท ในปี 2527 (เดือน กพ.) หรือสัดส่วนการส่งออกของคลังสินค้าทัณฑ์บนเทียบกับการส่งออกทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.57 ในปี 2524 เป็นร้อยละ 4.49 ในปี 2527

ตารางที่ 2.26

มูลค่าส่งออกของคลังสินค้าที่ขัง

หน่วย : ล้านบาท

ปี	มูลค่าส่งออกโดยคลังสินค้า	มูลค่าส่งออกทั้งหมด	% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด
2524	2,396.8	153,001	1.57
2525	2,836.7	159,728	1.78
2526	3,561.4	146,438	2.43
2527	4,447.9 (เดือน กย.)	98,990 (เดือน กค.)	4.49

ที่มา : กรมศุลกากร

4) การชดเชยค่ากระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การไฟฟ้าแห่งประเทศไทยได้ประกาศลดอัตราค่ากระแสไฟฟ้าร้อยละ 3.33 แก่ผู้ผลิตสินค้าส่งออก ซึ่งการดำเนินงานเศรษฐกิจการคลังได้ประกาศอัตราค่าภาษีอากรไว้ โดยประกาศไปตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2515 เป็นต้นมา สินค้าส่งออกที่มีสิทธิได้รับการชดเชยค่ากระแสไฟฟ้าจะต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 50,000 บาท และให้ยื่นขอภายใน 1 ปี นับแต่มีการส่งออก ขณะนี้ได้ยกเลิกให้แก่อสังหาริมทรัพย์ที่ส่งไปยังสหรัฐอเมริกาแล้ว ตามข้อตกลงระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

5) การให้ความช่วยเหลือทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ การส่งออก การอุตสาหกรรม และการเกษตร โดยการรับช่วงซึ่งลดต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการส่งสินค้าออก การประกอบกิจการอุตสาหกรรม การผลิตทางการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ผ่านสถาบันการเงินต่าง ๆ (ธนาคารพาณิชย์ บริษัทฯ และ ธ.ก.ส.) ในอัตราส่วนลดที่ต่ำเป็นพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ส่งออก ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและเกษตรกรได้มีโอกาสกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ส่งออกสามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศให้ดีขึ้น และช่วยลดต้นทุนการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและผลผลิตทางเกษตรภายในประเทศ

สินเชื่อเพื่อการส่งออกในประเทศไทย แบ่งแยกตามสถาบันการเงินซึ่งเป็น

แหล่งเงินเชื่อเพื่อการส่งออกมี 3 สถาบันด้วยกัน คือ

1. ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT)
2. ธนาคารพาณิชย์
3. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT)

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT)

ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องเงินเชื่อเพื่อการส่งออก เงินเชื่อส่วนใหญ่เป็นของธนาคารพาณิชย์ รองลงมาคือธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่ง BOT มีเงินเชื่อสองประเภท คือ เงินเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรม (Industrial Promissory Notes) และเงินเชื่อเพื่อการส่งออก (Export Promissory Notes)

(ก) เงินเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรม อัตราดอกเบี้ยเงินของอุตสาหกรรมเท่ากับร้อยละ 7 ต่อ 120 วัน ซึ่งเป็นการให้ทุนหมุนเวียน (Working Capital) แก่ธุรกิจเงินเชื่อประเภทนี้ BOT ออกให้แก่อุตสาหกรรมหลายประเภท ดังจะเห็นได้จากช่วงปี 2522-2524 นั้น อุตสาหกรรมที่ได้รับเงินเชื่อประเภทนี้ส่วนใหญ่ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ อโลหะ โลหะ พื้นฐาน อาหารและเครื่องจักร ซึ่งในปี 2522 ทั้ง 4 อุตสาหกรรมดังกล่าวได้รับเงินเชื่อเท่ากับร้อยละ 93.31 ของเงินเชื่อทั้งหมดและเท่ากับร้อยละ 91.03 ในปี 2524 แสดงว่าอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอจะมีบทบาทในการส่งออกที่ดี แต่อย่างไรก็ตามเงินเชื่อของ BOT มีจุดประสงค์เพื่อให้แก่การประกอบอุตสาหกรรม โดยไม่คำนึงว่าจะส่งออกหรือไม่

(ข) เงินเชื่อเพื่อการส่งออก เริ่มมีขึ้นในปี 2501 โดยในตอนแรกมุ่งให้แก่ผู้ส่งออกบาง ต่อมาในปี 2513 BOT จึงปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เงินเชื่อนี้กระจายไปสู่ผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ทุกประเภท

เงินเชื่อเพื่อการส่งออกนี้โดยทั่วไปมีระยะเวลา 180 วัน ทั้งประเภทก่อนและหลังการส่งออกแล้วแต่ระยะเวลาซึ่งอาจจะเพิ่มได้ในกรณีของการส่งออกผลิตภัณฑ์ ซึ่งต้องการเวลาในการจ่ายเงินมากกว่า 180 วัน เช่น ซีเมนต์ ดินเผา และสัปรดกระป๋อง ส่วนจำนวนที่จะ

ใหญ่นั้นขึ้นอยู่กับเอกสารการขอ กังนี้ คือ

1. ไม่เกินร้อยละ 70 ของมูลค่าในใบสั่งซื้อหรือใบสัญญา
2. ไม่เกินร้อยละ 80 ของมูลค่าในตั๋วสัญญาจ่ายเงิน (Letter of Credit)
3. ไม่เกินร้อยละ 40 ของมูลค่าทั้งสิ้นที่ประเมินจากสินค้าในคลังสินค้า
4. ไม่เกินร้อยละ 30 ของมูลค่าตัวแลกเงิน

สำหรับกิจการบริษัทการค้าระหว่างประเทศซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI นั้น ให้สินเชื่อเพิ่มอีกร้อยละ 10 ของอัตราเดิมทุกประเภทข้างต้น

และกรณีกิจการส่งออกขนาดเล็ก สินเชื่อเพื่อการส่งออกสามารถเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 100 ของมูลค่าตัวส่งออกได้ แต่ต้องไม่เกิน 500,000 บาท

อัตรากอเบิ้ลที่ BOT คิดเท่ากับร้อยละ 7 โดยที่ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นตัวกลาง ของสินเชื่อนี้จะได้รับร้อยละ 2 ดังนั้น อัตรากอเบิ้ลสุทธิที่ BOT ได้รับ คือ ร้อยละ 5

ในกรณีที่ผู้ส่งออกซึ่งขอรับสินเชื่อแล้วไม่สามารถส่งออกได้ตามสัญญา BOT จะปรับโทษโดยการคิดอัตรากอเบิ้ลร้อยละ 11 ต่อปี สำหรับจำนวนที่ไม่ได้ส่งออก แต่ถ้าพิสูจน์ ได้ว่า ไม่ใช่ความผิดของผู้ส่งออก อัตรากอเบิ้ลจะลดลงเหลือร้อยละ 8 ต่อปี ทั้งนี้ ก็เพื่อแสดง ให้เห็นว่าสินเชื่อมุ่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งออกอย่างแท้จริง

มูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกของ BOT เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการ เพิ่มขึ้นของงานส่งออกในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จำนวนสินเชื่อได้เพิ่มจาก 903 ล้านบาทในปี 2513 เป็น 62,014 และ 71,324 ล้านบาทในปี 2525 และ 2526 ตามลำดับ ซึ่งในจำนวนเหล่านี้ ประมาณร้อยละ 97 เป็นสินเชื่อก่อนการส่งมอบสินค้า (Pre-shipment Financing) รายละเอียดดังตารางที่ 2.27

ประเภทของผู้ส่งออกที่ใช้บริการสินเชื่อเพื่อการส่งออกของ BOT อาจแบ่งได้ ๓ ประเภท ดังนี้

1. ผู้ส่งออกแห่งตามประเภทสินค้า ในช่วงปี 2506-2512 สินเชื่อเพื่อการส่งออก ส่วนใหญ่ของ BOT นั้น ให้แก่ผู้ส่งออกสินค้าเกษตรกรรม แต่สัดส่วนของสินเชื่อที่ให้แก่ผู้ส่งออก

ตารางที่ 2.27
การรับช่วงซื้อข้าวสัญญาใช้เงินเพื่อส่งออก

หน่วย : พันบาท

ปี	ข้าวสัญญาใช้เงินที่ให้การ ส่งออกทั้งหมด	ข้าวสัญญาใช้เงินที่ให้กับ สินค้าอุตสาหกรรม
2515	2,755	1,140
2516	3,160	1,500
2517	7,782	4,212
2518	10,388	7,295
2519	16,363	11,676
2520	19,144	12,596
2521	23,657	15,945
2522	36,795	22,000
2523	42,852	26,169
2524	53,720	35,691
2525	62,014	35,497
2526	71,324	n.a.

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

สินค้าอุตสาหกรรมก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากมูลค่าร้อยละ 21.6 ของมูลค่าตัวส่งออกทั้งสิ้น ในปี 2513 เป็นร้อยละ 61.1 และ 66.44 ในปี 2523 และ 2524 ตามลำดับ

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ซึ่งจัดเป็นสินค้าใหม่ของไทยในทศวรรษระหว่างประเทศ อันได้แก่ ถู่มือ ผลิตภัณฑ์เครื่องไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์เหล็กและอลูมิเนียม อัญมณี หนังสัตว์ และผลิตภัณฑ์หนังสือ และเส้นใยประดิษฐ์ เป็นต้น ผู้ส่งออกสินค้าเหล่านี้ได้รับสินเชื่อของ BOT เท่ากับร้อยละ 13.27 และ 10.63 ของมูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกทั้งสิ้นของ BOT ในปี 2523 และ 2524 ตามลำดับ

2. ผู้ส่งออกแบ่งตามมูลค่าตัวส่งออก หากพิจารณาผู้ส่งออกที่ใช้ประโยชน์จากสินเชื่อเพื่อการส่งออกที่มูลค่าของตัวส่งออกแล้วจะพบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ส่งออกที่มีมูลค่าตัวส่งออกต่ำกว่า 99 ล้านบาท ซึ่งมีอยู่ 574 ราย จาก 650 ราย ในปี 2522

3. ผู้ส่งออกแบ่งตามประเภทหลักทรัพย์ค้ำประกัน ส่วนใหญ่ผู้ส่งออกนิยมใช้ Letter of Credit เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันจะเห็นได้จากข้อมูลในปี 2523 ร้อยละของสินเชื่อเพื่อการส่งออกของ BOT ที่มีสิ่งเหล่านี้เป็นหลักประกันสินเชื่อ คือ Letter of Credit, Contract of Order, Warehouse Receipt และ Bill of Exchange เท่ากับ 38.1, 30.6, 25.7 และ 5.7 ของมูลค่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกทั้งสิ้น

ประโยชน์ที่แท้จริงของสินเชื่อเพื่อการส่งออกของ BOT แม้ว่าสินเชื่อเพื่อการส่งออกของ BOT จะให้ประโยชน์แก่ผู้ได้รับมากและเป็นที่ยอมรับของผู้ส่งออกสินค้าหลายประเภท ดังกล่าวแล้ว แต่ยังมีปัญหาจำนวนผู้ได้รับประโยชน์จากมาตรการนี้กล่าวคือ มูลค่าสินเชื่อของ BOT เทียบกับมูลค่าส่งออกทั้งสิ้นยังเป็นสัดส่วนไม่มาก คือ สินเชื่อเพื่อการส่งออกของ BOT เท่ากับร้อยละ 26.65, 24.04 และ 37.43 ของมูลค่าส่งออกทั้งสิ้นในปี 2518, 2521 และ 2524 ตามลำดับ ทั้งนี้ สาเหตุที่มีผู้ให้ประโยชน์จากมาตรการนี้น้อยนั้น อาจเนื่องมาจากผู้ส่งออกไม่ทราบว่ามาตรการนี้และหรือเนื่องจาก ไม่มีหลักทรัพย์ที่เหมาะสมในการขอกู้ ดังนั้น ผู้ส่งออกส่วนใหญ่จึงให้สินเชื่อจากแหล่งอื่นโดยเฉพาะจากธนาคารพาณิชย์

(2) ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ เป็นแหล่งสินเชื่อเพื่อการส่งออกที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

สินเชื่อบางส่วนใหญ่อยู่ในรูปตัวส่งออกซึ่งบางส่วนเป็นของ BOT เงินกู้ (Loans) และเบิกเงินเกินบัญชี (Overdrafts) ผู้ขอรับสินเชื่อบางส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่เป็กบัญชีอยู่กับธนาคารพาณิชย์ อยู่แล้วประมาณร้อยละ 70 ของสินเชื่อเพื่อการส่งออกซึ่งออกโดยธนาคารพาณิชย์ที่ใหญ่ที่สุด 5 ธนาคาร ส่วนใหญ่จะเป็นตัวส่งออกประมาณร้อยละ 60 ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ที่มีขนาดเล็กกว่าอื่น ๆ จะให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกในรูปของตัวส่งออกเพียงประมาณร้อยละ 45 ของสินเชื่อเพื่อการส่งออกทั้งสิ้นที่ตนออก

ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนของ BOT ในการให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกผู้ส่งออกที่ขึ้นชื่อกู้จะต้องผ่านการอนุมัติของธนาคารพาณิชย์ที่ตนขึ้นชื่อ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ก็มีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธคำขอนั้นได้ หากพิจารณาเห็นว่ามีความเสี่ยงสูงในการกู้

อัตรากอเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดกับผู้ส่งออกจะอยู่ระหว่างอัตรา Prime Rate กับอัตรากอเบี้ยเพดาน (Ceiling Rate) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับลูกค้าแต่ละราย

(3) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT)

IFCT เป็นสถาบันการเงินที่ตั้งขึ้น เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2502 โดยพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นสถาบันการเงินที่ใหญ่แต่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมทั้งสินเชื่อระยะยาวและระยะปานกลาง โดยคิดอัตรากอเบี้ยร้อยละ 14.5 ต่อปี บวกกับอัตราร้อยละ 0.75 ของเงินกู้ที่ยังมิได้จ่ายคืน ความช่วยเหลือทางการเงินของ IFCT ที่ให้แก่อุตสาหกรรมมิได้ระบุเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมส่งออกแต่ใหญ่แก่อุตสาหกรรมโดยทั่วไปที่เสนอโครงการที่ IFCT พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้กู้เงินกู้จำนวนค่าสุดท้ายกับหนึ่งล้านบาทต่อหนึ่งโครงการ จำนวนเงินกู้ของ IFCT ได้เพิ่มขึ้นทุกปีจาก 906.8 ล้านบาท ในปี 2515 เป็น 8,429 ล้านบาทในปี 2524 ซึ่งประมาณร้อยละ 32.7 ของเงินอนุมัติใหญ่ทั้งหมดในปี 2524 เป็นของอุตสาหกรรมโลหะ พื้นฐาน ผลิตภัณฑ์เหล็ก และเครื่องจักรอุปกรณ์ ร้อยละ 20.94 เป็นของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และอุตสาหกรรมยาสูบ และร้อยละ 10.99 เป็นของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ อุตสาหกรรมปั้นก้าย เสื้อผ้าสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง

เนื่องจากการปล่อยกู้ของ IFCT มิได้แยกประเภทว่า เป็นอุตสาหกรรมเพื่อส่งออก

หรือไม่ ทั้งนี้ในการพิจารณาบทบาทของ IFCT ต่อการส่งเสริมการส่งออกจึงต้องแยกพิจารณาตามกลุ่มอุตสาหกรรม ที่ใหญ่ดังต่อไปนี้ คือ

1. กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ อุตสาหกรรมผลไม้กระป๋อง น้ำมันและหุง และอาหารทะเลแช่แข็งเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ IFCT ปลอขงู ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่มุ่งผลิตเพื่อส่งออก ทั้งนี้เราอาจกล่าวได้ว่าประมาณร้อยละ 23.90 ของเงินทุนในกลุ่มนี้ได้นำไปโครงการซึ่งมีแนวโน้มในการผลิตเพื่อส่งออก
2. กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้แก่ เส้นใยในลอน ผ้าฝ้าย อุตสาหกรรมปั่นด้าย ได้รับเงินทุนจาก IFCT ประมาณร้อยละ 54.29 ของกลุ่มนี้ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีแนวโน้มส่งออกได้สูง
3. กลุ่มผลิตภัณฑ์เคมีอุตสาหกรรม มีผลิตภัณฑ์หลายประเภทที่มีอยู่ทางการส่งออก อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้รับสินเชื่อเพียงประมาณร้อยละ 5 ของที่ไหลสินเชื่อทั้งสิ้นที่ IFCT ได้นำกลุ่มอุตสาหกรรมนี้
4. กลุ่มอุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์แร่ มีผลิตภัณฑ์หลายประเภทที่ได้รับสินเชื่อจาก IFCT และมีอยู่ทางการส่งออกได้แก่ เซรามิก แผ่นปูพื้นเซรามิก แผ่นปูพื้นโมเซอิก เครื่องใช้กระเบื้องผลิตภัณฑ์ปอสเวน เครื่องใช้ในครัวเรือนและซีเมนต์
5. กลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในกลุ่มนี้ สัดส่วนของเงินทุนที่ให้แก่อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออกหรือมีแนวโน้มในการส่งออกมีน้อยมาก แสดงให้เห็นว่านโยบายของ IFCT ในการไหลสินเชื่อแก่อุตสาหกรรมต่าง ๆ นั้นมิได้มุ่งเพื่ออุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกโดยเฉพาะ

ในช่วงปี 2521-2524 โครงการที่มุ่งผลิตเพื่อส่งออกมากกว่าร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์ IFCT ปลอขงูสินเชื่อใหม่มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 11.63, 16.00, 20.37, 13.95 และ 16.28 ของจำนวนโครงการที่อนุมัติปลอขงูทั้งสิ้นในแต่ละปีตามลำดับ

อนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศปรับอัตราดอกเบี้ยรับช่วง ซึ่งลดค่าสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ซึ่งออกตามใบรับฝากสินค้าที่ธนาคารพาณิชย์ประเมิน จากอัตราร้อยละ 50 เป็นร้อยละ 60 ของมูลค่าสินค้า สำหรับกรณีของบริษัท การค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมและปรับจากร้อยละ 40 เป็นร้อยละ 50 ของมูลค่าสินค้าสำหรับกรณีของการ

ส่งออกโดยทั่วไป ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2527 เป็นต้นไป

ตารางที่ 2.28

การซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูป

ปี 2518 - 2525

หน่วย : ล้านบาท

	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525
อาหาร	195	285	570	794	1,445	2,051	ท.ด.	ท.ด.
ทะเล	(1.90)	(1.76)	(2.75)	(3.41)	(4.05)	(4.79)		
อาหาร	224	425	896	1,055	1,767	2,839	4,008	5,403
กระป๋อง	(2.19)	(2.62)	(4.74)	(4.53)	(4.95)	(6.63)	(7.46)	(2.71)

ที่มา : J. Ajanant, "Export Promotion in Processed Food and Textile Products," Report No. 1 UNDP/UNIDO-NESDB Project on Industrial Restructuring in Thailand, IMC, March 1984.

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือ ร้อยละของการใช้ตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกทั้งหมด

จากตารางที่ 2.28 จะเห็นได้ว่าทั้งอุตสาหกรรมอาหารทะเลและอาหารกระป๋องใช้มาตรการนี้เพิ่มมากขึ้นในระหว่างปี 2518 - 2525 ในปี 2518 อุตสาหกรรมอาหารทะเลใช้มาตรการนี้ร้อยละ 1.9 ของการซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อการส่งออกทั้งหมด ขยายเป็นร้อยละ 4.79 ในปี 2523 สำหรับอุตสาหกรรมกระป๋องสัดส่วนขยายออกร้อยละ 2.19 ในปี 2523 เป็น 8.71 ในปี 2525

อย่างไรก็ตามผู้ส่งออกทั้งหมดมิได้ไปใช้มาตรการทางด้านการเงิน จากธนาคารแห่งประเทศไทย มีผู้ผลิตบางรายไม่เคยไปใช้มาตรการดังกล่าวเลย ในบรรดาอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูป อุตสาหกรรมกระป๋องมีแนวโน้มขยายตัวสูงสุดในปี 2524 มีสัดส่วนถึงร้อยละ 89.27^{1/}

¹J. Ajanant, "Export Promotion in Processed Food and Textile Products", PP. 22 - 24

สำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ได้มีการใช้มาตรการนี้มาตั้งแต่ที่กล่าวมาแล้วจากสถิติในปี 2518 - 2525 ปรากฏว่า เครื่องที่ให้กับอุตสาหกรรมสิ่งทอเพิ่มสูงขึ้น ในปี 2518 เท่ากับ 661 ล้านบาท เพิ่มสูงขึ้นถึง 5 เท่าตัวในปี 2523 เป็น 3,437 ล้านบาท และปีต่อมา มีมูลค่าถึง 6,004 ล้านบาท หรือ 6.46 เปอร์เซ็นต์ของการใช้เครื่องทั้งหมดในส่วนนี้เพิ่มเป็นร้อยละ 8.02 ในปี 2523 และร้อยละ 9.68 ในปี 2525 ดังตารางที่ 2.29

ตารางที่ 2.29

การให้สินเชื่อสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอของธนาคารแห่งประเทศไทย

ปี 2518 - 2525

หน่วย : ล้านบาท

	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525
ผลิตภัณฑ์สิ่งทอทั้งหมด	661	1,092	1,328	1,698	2,600	3,437	4,979	6,004
% ของสินเชื่อเพื่อ การส่งออกทั้งหมด	6.46	6.74	7.03	7.29	7.28	8.02	9.27	9.68

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในอุตสาหกรรมสิ่งทอจะมีผู้ผลิตทั้งรายใหญ่และรายเล็ก การใช้มาตรการนี้จึงแตกต่างกันไป เช่น ผู้ผลิตรายเล็กซึ่งไม่ค่อยมีการส่งออก จึงไม่ใช้มาตรการนี้ แต่ผู้ผลิตรายใหญ่จะมีการส่งออกเป็นหลักก็จะใช้มาตรการนี้มาก ในปี 2518 ร้อยละ 28 ของมูลค่าส่งออกสิ่งทอทั้งหมด ใช้เครื่องเพื่อการส่งออก เพิ่มเป็นร้อยละ 58.5 ในปี 2523 และร้อยละ 68.5 ในปี 2524

(6) การส่งเสริมการขายโดยกระทรวงพาณิชย์

การส่งเสริมการส่งออกชนิดนี้ไม่ได้ให้แรงจูงใจที่มีผลต่อระดับราคาโดยตรง กล่าวคือ กระทรวงพาณิชย์ได้จัดตั้งศูนย์ บริการส่งออกซึ่งเมื่อเดือนเมษายน 2518 เป็นเครื่องมือของรัฐบาล ในอันที่จะส่งเสริมสินค้าออก การจัดตั้งศูนย์บริการส่งออกดังกล่าวมีหน้าที่ดังนี้

1. ให้บริการด้านข่าวสารแนะนำช่องทางในการส่งออกไปจำหน่าย

ต่างประเทศ ให้เป็นไปตามโดยวางวางระเบียบและกรณีค่าธรรมเนียมของตลาด
ต่างประเทศ โดยเฉพาะการทาสีเหล็กใหม่สำหรับสินค้า เป้าหมาย

2. ดำเนินการเร่งรัดการใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรและทางการค้า
โดยส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมและเจรจากับบรรดาประเทศที่เข้ามาแล้ว เพื่อให้ประเทศเหล่านั้นให้
สิทธิพิเศษทางการลดหรือยกเลิกอากรขาเข้าแก่สินค้าจากไทย

3. ร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยการเจรจาขอลดหย่อนหรือจัด
สิ่งกีดขวางทางการค้าทั้งในรูปอัตราศุลกากรและอื่น

4. เสร็จปัญหาข้อพิพาททางการค้าระหว่างไปกับประเทศคู่ค้า

5. จัดตั้งสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่สินค้า
ไทยในต่างประเทศ รวมทั้งเข้าร่วมงานแสดงสินค้าไทยในต่างประเทศด้วย

การให้บริการของศูนย์บริการส่งออกมีประโยชน์และจำเป็นสำหรับผู้ผลิตหรือ
ผู้ส่งออกรายเล็กมาก

อนึ่ง ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2525 เป็นต้นไป รัฐบาลประกาศเรียกเก็บค่า
ธรรมเนียมพิเศษสำหรับสินค้าเข้า (Import Surcharge) ในอัตราร้อยละ 0.5 ของ
มูลค่านำเข้าทั้งหมด เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน จำนวน 300 ล้านบาท และนำไปหาดอกผลจาก
การส่งเสริมการส่งออกและคาดว่าจะได้รับประมาณปีละ 30 ล้านบาท และค่าธรรมเนียมพิเศษนี้
จะถูกยกเลิกไปเมื่อมีรายได้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2525

(7) การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออก (Export Processing Zone: EPZ)

เขตอุตสาหกรรมส่งออก หมายถึง เขตที่มีการควบคุมการดำเนินการผลิต
ทางอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออกไปจำหน่ายนอกประเทศเท่านั้น และได้รับการยกเว้นภาษีอากร
ต่าง ๆ ถ้าหากจะเรียกชื่อให้เต็มตามความหมายควรเรียก "เขตอุตสาหกรรมส่งออกปลอดภาษี
(Export Processing Free Zone) " ในยุโรปมักจะเรียก "Industrial
Export Free Zone หรือ "Export Free Zone ในแถบเอเชียนิยมเรียก

Export Processing Zone

เขตอุตสาหกรรมส่งออกโครี เริ่มจัดตั้งขึ้นในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา ก่อนเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว โดยผู้ประกอบการชาวอเมริกันโครี เริ่มจัดตั้งเป็นเขตเฉพาะเพื่อจ้างแรงงานในอัตราค่าจ้างต่ำ โดยไม่อยู่ภายใต้สภาพแรงงาน ต่อมาในปี 1965 ประเทศในเอเชีย จึงได้นำแนวคิดนี้มาใช้ได้แก่ประเทศไต้หวัน ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมส่งออกเกาสุงเป็นแห่งแรก หลังจากนั้นประเทศต่าง ๆ ในเอเชียได้แก่ เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ศรีลังกา ส่วนสิงคโปร์และฮ่องกงนั้นแทนจะกล่าวได้ว่าเป็นเขตอุตสาหกรรมส่งออกทั้งประเทศ

สำหรับประเทศไทย ได้มีการกำหนดความหมายของเขตอุตสาหกรรมส่งออก โดยพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมฯ ว่า หมายถึงเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ สำหรับการประกอบอุตสาหกรรมและกิจการอื่นที่เป็นประโยชน์หรือเกื้อหนุน เนื่องกับการประกอบอุตสาหกรรม เพื่อส่งผลิตภัณฑ์ออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าโดยคำจำกัดความนี้ มิได้ระบุถึงเรื่องการยกเว้นภาษีใด ๆ ไว้ แต่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้มีบทบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้นค่าธรรมเนียม อกรชาเข้า ภาษีการค้า สำหรับเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัตถุดิบสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิต

การนิคมอุตสาหกรรมฯ จัดตั้ง EPZ ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องจูงใจให้ผู้ลงทุนชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนโดยได้ให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน อกรชาเข้าและภาษีการค้า สำหรับเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ในการก่อสร้าง ประกอบหรือติดตั้งเป็นโรงงาน หรืออาคารในเขตอุตสาหกรรมส่งออก ทั้งนี้ เฉพาะที่นำเข้ามาใช้ในเขตอุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้น
2. ของที่นำเข้าไปในเขตอุตสาหกรรมส่งออก เพื่อผลิตสินค้าให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการลงทุน อกรชาเข้าและภาษีการค้า
3. ของที่นำเข้าไปในเขตอุตสาหกรรมส่งออก เพื่อใช้ในการผลิตสินค้ารวมทั้งผลพลอยได้และสิ่งอื่นที่ได้จากการผลิตหากส่งออกไปนอกราชอาณาจักรได้รับยกเว้นภาษีขาออก

4. พิจารณาทางศุลกากรกระทำได้ที่ค้าศุลกากรซึ่งประจำอยู่ในเขตอุตสาหกรรม
ส่งออก

ขณะนี้ในเขตอุตสาหกรรมส่งออก (EPZ) ที่นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง
มีผู้ประกอบการเข้าไปดำเนินการแล้ว 5 รายคือ

1. บริษัทอุตสาหกรรมเครื่องเขียนกรุงเทพ จำกัด (ปากกาลูกกลิ้ง, เครื่องเขียน)
2. บริษัทอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (USA) จำกัด (ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์)
3. บริษัทโซลาเลนซ์ จำกัด (เลนซ์แว่นตา พลาสติก)
4. บริษัททองเจริญอิเล็กทรอนิกส์ จำกัด (ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์)
(Circuit Board)
5. บริษัทสยามอาร์ตพลาซเวออร์ จำกัด (ดอกไม้ พลาสติก)

(8) คณะกรรมการพัฒนาการส่งออก คณะกรรมการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา
กฎระเบียบและข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ขัดขวางการส่งออก มีกรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์
เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ ในปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งออกได้ถูกส่งเข้าไป
พิจารณาในคณะกรรมการนี้มากมาย ปัญหาความยุ่งยากของคณะกรรมการ คือ ฐานะทางกฎหมาย-
เพราะคณะกรรมการไม่สามารถที่จะสั่งการให้เป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ หน้าที่โดยแท้จริงแล้ว คือ
การประสานงานระหว่างฝ่ายเอกชนกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล อำนาจที่แท้จริงยังคงขึ้นอยู่กับ
แต่ละกระทรวง ฉะนั้น ในเรื่องบางอย่างก็ต้องนำเสนอเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ
เพื่อจะได้สั่งการไปยังกระทรวงต่าง ๆ อีกทอดหนึ่งให้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้วถึงแม้คณะกรรมการพัฒนาการส่งออก จะไม่มีอำนาจตามกฎหมาย
ที่แท้จริงก็ตาม แต่ก็เป็นตัวประสานในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการส่งออกได้อย่างรวดเร็ว
ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ส่งออกมากไม่น้อย

(9) การควบคุมคุณภาพสินค้า (Quality Control)

การควบคุมคุณภาพสินค้าประเภทอาหารสำเร็จรูป (Quality Control
in Processed Food Industry)

ความสำคัญประการหนึ่งที่ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้ความสนใจ คือ

การควบคุมคุณภาพ ทั้งนี้ เพราะประเทศผู้นำเข้ามีการพิจารณาอย่างระมัดระวังในการสั่งสินค้าเข้า เราพบว่า ความสะอาดของอาหารกระป๋องเป็นปัญหาที่สำคัญ ผู้ผลิตหลายรายเริ่มมีความระมัดระวังในเรื่องนี้มากขึ้นแต่ยังมีบางแห่งที่ยังคงละเลยอยู่

รัฐบาลเองก็ยังไม่เข้มงวดในเรื่องการควบคุมคุณภาพ เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงอย่างมีเอกภาพในการตรวจสอบคุณภาพสินค้า การตรวจสอบคุณภาพสินค้ามีการแยกกันตามลักษณะของสินค้า เช่น กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะควบคุมเกี่ยวกับอาหารทะเลแช่แข็ง ขณะที่กระทรวงสาธารณสุขควบคุมบรรดาอาหารกระป๋อง เป็นต้น

มีสาเหตุหลายอย่างเกี่ยวกับเรื่องนี้ ที่น่าจะพิจารณา คือ

1. ความล่าช้าเกี่ยวกับความรู้ทางเทคนิคและความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางอาหารของเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน
2. ไม่มีคนที่จะใช้ในการพิสูจน์ตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพในช่วงระยะเวลาที่ต้องการ
3. มีข้อจำกัดเกี่ยวกับชาวสารคามต้องการของประเทศคู่ค้า
4. มีผู้ผลิตจำนวนน้อยที่สามารถให้การรับรองคุณภาพสินค้าได้

การที่ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าส่งออก มีผลให้สินค้าออกหลายประเภท อาหารสำเร็จรูปเริ่มมีแนวโน้มที่จะถูกกระทบกระเทือนจากความต้องการส่งเสริมปลาน้ำมัย เพื่อปกป้องผู้บริโภคในหลายประเทศมากขึ้น

(10) การปรับปรุงภาษีศุลกากร (Tariff Revision)

จากผลการศึกษาของงานวิจัยหลายฉบับพบว่า ERP (Effective Rate of Protection) ของอุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปสูงมาก การตั้งกำแพงภาษีในระดับสูงไม่อาจก่อให้เกิดความสำเร็จในการส่งออกไปยังตลาดโลกได้ แต่การตั้งภาษีสูงทำให้ผู้ผลิตได้กำไรเกินปกติ (Extra Profit) ที่จ่ายโดยผู้บริโภค ถ้าปราศจากการให้ความคุ้มครองสูงแล้ว อุตสาหกรรมจะต้องเคลื่อนไปตามเส้น ต้นทุนเฉลี่ยระยะยาว และในที่สุดก็จะทำให้สามารถลดต้นทุนลงได้ จะเป็นผลให้อุตสาหกรรมนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงอัตราอากรขาเข้า เพื่อมิให้ ERP สูงจนเกินไป ดังจะ

ที่จะเห็นได้จากค่า ERP ของอาหารกระป๋องและสิ่งทอในตารางที่ 2.30

ในส่วนของอุตสาหกรรมสิ่งทอก็เช่นเดียวกัน ฉะนั้น ถ้าต้องการส่งเสริมการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ต้องทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตชนิดนี้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากการศึกษาของชวณชัย อัจฉรินทร์ ได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราอากรและการปรับปรุงนี้จะทำให้การส่งออกมากขึ้นหรือไม่ในระยะสั้นไม่สามารถตอบได้ แต่การปรับปรุงดังกล่าวจะช่วยลดอัตราการคุ้มครองลงอันจะส่งผลให้การผลิตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{1/}

ง. การชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร

1. ความมุ่งหมาย

เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการส่งสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศให้มากขึ้น โดยการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันการขายสินค้าในตลาดโลกด้วย วิธีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งสินค้าออก เป็นการลดภาระภาษีอากรทางอ้อมซึ่งมีอยู่ในต้นทุนการผลิต โดยมีคณะกรรมการพิจารณาชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักรเป็นผู้พิจารณาและจ่ายเงินชดเชยค่าภาษีอากรในรูปของบัตรภาษี เพื่อให้ผู้ส่งออกนำไปชำระภาษีอากรต่าง ๆ ที่ตนมีหน้าที่ต้องเสียโดยไม่ต้องจ่ายเป็นเงินสด

ดังนั้น ตั้งแต่ปี 2515 เป็นต้นมา สำนักงานเศรษฐกิจการคลังจึงได้ประกาศใช้มาตรการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกในระยะเริ่มต้นการใช้มาตรการนี้ อัตราชดเชยถูกกำหนดเป็นอัตราคงที่ (Specific Rate) และแบ่งเป็น 3 อัตรา คือ

(1) เป็นอัตราสำหรับผู้ส่งออก หรือผู้ผลิตที่ส่งออกใช้มาตรการนี้เพียง มาตรการเดียวโดยไม่ใช้มาตรการอื่น ๆ ในการคืนหรือลดหย่อนค่าภาษีอากร อัตรานี้จะประกอบด้วยทั้งภาษีขาเข้าและภาษีการค้าภายในประเทศของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าแล้วส่งออก

(2) อัตราสำหรับผู้ส่งออก หรือผู้ผลิตที่ส่งออก ซึ่งได้ขอคืนหรือลดหย่อนที่

---

¹J. Ajanant, "Export Promotion in Processed Food And Textile Products," PP. 37, 44 - 45

ตารางที่ 2.30

ERP ของอาหารกระป๋องและสิ่งทอในปี 2518 และ 2525

I/O Code	Description	1975	ERP	1982	ERP
		Corden	Balassa	Corden	Balassa
045	Canning and Preservation of fruits and Vegetable	359.82	n.a.	n.a.	n.a.
046	Canning and Preservation and other seafood	91.47	n.a.	461.51	651.96
067	Spinning	-52.47	n.a.	67.04	88.25
068	Wearing	77.95	n.a.	305.36	674.67
069	Textile bleaching and Finishing	-30.5	n.a.	-38.18	-42.30
070	Made-up textile goods	71.33	n.a.	30.21	35.10
071	Knitting	6.50	n.a.	319.84	548.13
072	Wearing apparel	178.15	n.a.	105.81	128.53

Source : J. AJANANT, S. CHUNANUNTATHAM, and S. NEENAPHANT, Trade and Industrialization in Thailand ; N. AKRASANEE, "Changes in Effective Protection Rates During 1981-1982, mimeograph no. dated

กรมอุตสาหกรรมแล้วร้อยละ 98.75 และอัตรานี้ให้ใช้กับการส่งออกจนถึงวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2516 เท่านั้น

(3) อัตราสำหรับผู้ส่งออก หรือผู้ผลิตที่ส่งออก ซึ่งได้รับการยกเว้นตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 329 แล้ว อัตรานี้จึงครอบคลุมเฉพาะภาษีการค้าภายในประเทศของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเท่านั้น

สำหรับอัตราชดเชยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีเพียง 2 อัตราเท่านั้น คือ อัตราตาม(1) และ (3) เท่านั้น โดยอัตรา (1) เรียกว่าอัตราเต็มจำนวน หรืออัตรา ก. และอัตรา (3) เรียกว่า อัตราปกติ หรืออัตรา ข.

อัตราชดเชยที่กำหนดขึ้นนี้เป็นอัตราที่คำนวณจากต้นทุนการผลิต โดยประมาณว่า จะเท่ากับมูลค่าของภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนของต้นทุนในการผลิตอันได้แก่ ภาษีสรรพสามิต อากรขาเข้า ภาษีการค้าและเทศบาล และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของวัตถุดิบ เครื่องจักร เชื้อเพลิง และไฟฟ้าทั้งนี้ไม่รวมถึงภาษีเงินได้และค่าภาคหลวง อัตราชดเชยแบบคงที่ (Specific Rate) จะกำหนดขึ้นต่อเมื่อผู้ผลิตยื่นขอและก็จะใช้อัตรานี้สำหรับสินค้าชนิดเดียวกันของผู้ผลิตรายอื่น ๆ ด้วย อัตราชดเชยแบบคงที่ประกาศไปแล้วจนกระทั่งถึงปี 2525 มีทั้งหมด 267 อัตรา ซึ่งหมายความว่า จะครอบคลุมสินค้าเฉพาะเท่าที่ได้มีการประกาศไปแล้วเท่านั้น ไม่ครอบคลุมสินค้าที่ส่งออกทั้งหมดด้วย เหตุผลดังกล่าวนี้อัตราชดเชยแบบคงที่จึงไม่เหมาะสมในเวลาต่อมา กล่าวคือ เนื่องจากผู้ผลิตแต่ละรายมีระดับรายได้และได้รับผลประโยชน์แตกต่างกัน เนื่องจากความแตกต่างในมูลค่าเพิ่มของการผลิตแต่ละราย และการกำหนดอัตราชดเชยแบบคงที่ ต้องใช้เวลามากตั้งแต่ใช้มาตรการจนถึงปี 2525 เพิ่งกำหนดได้เพียง 200-300 อัตราเท่านั้น ขณะที่ปัจจุบันสินค้าส่งออกมีมากถึงพันรายการ นอกจากนี้อัตราชดเชยแบบคงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ระดับราคาและภาษีอากรของวัตถุดิบเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อัตราดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกร้องขอเท่านั้น ทั้งนี้ อัตราชดเชยแบบคงที่จึงไม่สามารถช่วยลดต้นทุนปกติของการผลิตซึ่งเกิดจากภาระภาษีได้มากนัก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนการผลิตและผู้ผลิตเองก็เห็นถึงความไม่เหมาะสมของอัตราชดเชยแบบคงที่ นอกจากนี้ปัญหาทางด้านอัตราดังกล่าวแล้วยังมีปัญหาการจ่ายบัตรภาษีที่ล่าช้า ทั้งนี้ เนื่องจากต้องมีขั้นตอนการตรวจสอบและขออนุมัติจากคณะกรรมการ และงบประมาณไม่เพียงพอเพราะไม่มีงบประมาณเพื่อการนี้โดยตรงต้องใช้งบประมาณในส่วนของการตรวจการคลัง ฉะนั้น ตั้งแต่ขั้นตอนการยื่นขอให้กำหนดอัตราชดเชย

จนกระทั่งได้รับบัตรภาษีต้องใช้เวลาอันเป็นปี ดังนั้น ในปี 2524 จึงมีการออกพระราชบัญญัติ
 ชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น
 ทำให้สามารถมีงบประมาณจากรายได้ภาษีอากรที่กักไว้ไม่เกินร้อยละหนึ่งของภาษีอากรที่จัดเก็บ
 หรือรับไว้ เพื่อใช้ในการชดเชยค่าภาษีอากร นอกจากนี้กฎหมายยังให้อำนาจคณะกรรมการพิจารณา
 ชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร ที่จะประกาศกำหนดอัตราชดเชยได้ จึงได้
 มีการคิดคำนวณอัตราชดเชยแบบล่วงหน้าขึ้น ซึ่งอัตราที่ประกาศใหม่นี้เป็นอัตราชดเชยแบบร้อยละ
 ของราคาส่งออก (Ad Valorem Rate) สำหรับอัตราชดเชยแบบคงที่ที่ได้อัตรา
 ไร่เดิมยังคงมีการอนุญาตให้ใช้ต่อไปจนกระทั่งถึงวันที่ 30 กันยายน 2527 หลังจากนั้นอัตรา
 ชดเชยจะมีแบบเดียว คือ แบบร้อยละของราคาส่งออกเท่านั้น แต่เมื่อถึงกำหนดเวลาที่กล่าวได้
 มีการผ่อนผันให้ใช้อัตราชดเชยแบบคงที่ต่อไปอีก 5 เดือน ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2528 เพื่อรอการ
 พิจารณาปรับปรุงอัตราชดเชยแบบร้อยละใหม่

2. ผู้มีสิทธิได้รับเงินชดเชยค่าภาษีอากร

ผู้มีสิทธิได้รับเงินชดเชยค่าภาษีอากรมีดังต่อไปนี้

1. ผู้ทำการส่งสินค้าออกตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
2. ผู้ขายสินค้าให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามโครงการ เงินกู้หรือเงิน
 ช่วยเหลือจากต่างประเทศ แต่ทั้งนี้การชำระเงินค่าสินค้านั้นทั้งหมดหรือ
 บางส่วนจะต้องชำระจากเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ
3. ผู้ขายสินค้าที่จะแนบประเภทไว้ในภาคที่ว่าด้วยของที่ได้รับการยกเว้นอากร
 ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร ให้แก่องค์การระหว่างประเทศหรือ
 หน่วยงานใดที่มีสิทธินำสินค้านั้นเข้ามาในราชอาณาจักรได้

3. อัตราเงินชดเชยสำหรับสินค้าส่งออก

ปัจจุบันคณะกรรมการพิจารณาชดเชยค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร
 ได้กำหนดอัตราเงินชดเชยสำหรับสินค้าส่งออกมาตราประเภทสินค้าในแต่ละตอนของพิกัดอัตรา
 ศุลกากรเป็นอัตราร้อยละของราคาส่งออก (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) และมี 2 อัตรา คือ
 อัตรา ก. เป็นอัตราที่รวมภาระภาษีของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตทั้งวัตถุดิบที่ซื้อภายในประเทศ
 และวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศ และอัตรา ข. เป็นอัตราที่คำนวณเฉพาะภาระภาษีของวัตถุดิบ

1. แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
2. สินค้าที่ต้องเสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเมื่อส่งออก
3. สินค้าที่คณะกรรมการฯ กำหนดไม่ให้ได้รับเงินชดเชย
4. สินค้าที่ส่งออกไปเป็นตัวอย่างหรือเพื่อวิเคราะห์หรือเพื่อการอย่างอื่นที่ไม่ได้ขาย

ตารางที่ 2.31

จำนวนเงินชดเชยและมูลค่าสินค้าส่งออกที่ได้รับชดเชยภาษี

หน่วย : ล้านบาท

ปี	มูลค่าสินค้าส่งออกที่ได้รับชดเชยภาษี	% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด	จำนวนเงินชดเชย
2515	81	0.36	3
2516	1,396	4.33	37
2517	2,604	5.23	46
2518	2,178	4.84	37
2519	3,280	5.40	65
2520	4,890	6.87	110
2521	4,337	5.22	112
2522	11,247	10.40	282
2523	10,702	8.03	255
2524	6,790	4.44	150
2525	25,871	16.20	599
2526	26,336	18.00	649

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

จากตารางที่ 2.31 จะเห็นว่าจำนวนเงินที่จ่ายชดเชยค่าภาษีอากรจะขึ้น ๆ ลง ๆ ในช่วง 4 ปีแรก เนื่องจากเป็นระยะแรกของการใช้มาตรการผู้ส่งออกส่วนมากยังไม่รู้จัก ประกอบกับผู้ส่งออกส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีขอกินอากรจากกรมศุลกากร ตั้งแต่ 2519 เป็นต้นมา

จำนวนเงินชดเชยเริ่มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากมีการปรับอัตราชดเชยสำหรับสินค้าที่ได้มา
 ใช้อัตราชดเชยไว้แล้วประกอบกับมาตรการชดเชยเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากยิ่งขึ้นทำให้ผู้ผลิต
 หรือผู้ส่งออกมาใช้มาตรการชดเชยมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าทั้งมูลค่าสินค้าที่มาขอชดเชยและจำนวน
 เงินชดเชยเพิ่มสูงขึ้นตลอดมาจนถึงปี 2525 ยกเว้นปี 2524 ทั้งนี้ เป็นเพราะกระทรวงการคลัง
 ไม่มีเงินที่จะนำมาจ่ายชดเชยเพราะงบประมาณที่นำมาใช้ชดเชยนั้นกันมาจากงบกลางของ
 กระทรวงการคลัง จึงได้ชะลอการจ่ายชดเชย จนกระทั่งเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติชดเชย
 ค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524 ซึ่งสามารถกันเงินภาษีอากรที่
 เก็บได้ไว้ไม่เก็บร้อยละหนึ่งเพื่อนำมาจ่ายชดเชยทำให้สามารถมีงบประมาณที่เพียงพอกับการจ่าย
 เงินชดเชยในปี 2525 จำนวนเงินชดเชยจึงสูงขึ้นถึง 599.00 ล้านบาท

สินค้าส่งออกที่มาขอรับการชดเชยค่าภาษีอากรในปีแรก คือ ปูนซีเมนต์และสิ่งทอ
 เพียง 2 ชนิดเท่านั้น ปี 2516 มีสินค้าส่งออกที่มาขอชดเชยค่าภาษีอากร 19 ชนิด สินค้าที่ได้รับ
 การชดเชยมากที่สุด คือ สิ่งทอ รองลงมา คือ ปูนซีเมนต์ เป็นเงิน 11.2 ล้านบาท และ
 10.5 ล้านบาท ตามลำดับ นอกจากนี้ก็ยังมีสินค้าชนิดอื่น ๆ อีก เช่น กระจกบาน 6.2 ล้านบาท
 ผลิตภัณฑ์เหล็ก 3.3 ล้านบาท อาหารกระป๋อง 2.0 ล้านบาท เป็นต้น ในปี 2517 มีสินค้าได้รับ
 ชดเชยทั้งสิ้น 27 ชนิด ในจำนวนนี้สินค้าที่ได้รับเงินชดเชยมาก คือ ปูนซีเมนต์ 7.1 ล้านบาท
 สิ่งทอ 16.9 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์นม 3.5 ล้านบาท อาหารกระป๋อง 3.1 ล้านบาท กระจกและ
 ผลิตภัณฑ์กระจกบาน 8.1 ล้านบาท จำนวนชนิดสินค้าที่มาขอรับการชดเชยค่าภาษีอากรเพิ่มขึ้น
 เรื่อย ๆ เป็น 38 ชนิด ในปี 2518 42 ชนิด ในปี 2519 55 ชนิด 62 ชนิด 81 ชนิด 91 ชนิด
 108 ชนิด และ 200 ชนิด ในปี 2520 - 2525 ตามลำดับ และในบรรดาสินค้าที่มาขอรับการชดเชย
 ในแต่ละปีดังกล่าวและเป็นสินค้าที่ได้รับเงินชดเชยมากได้แก่ สิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ อาหาร
 กระป๋อง กระจกและผลิตภัณฑ์กระจกบาน เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลไม้กระป๋อง เป็นต้น ขณะเดียวกัน
 ปูนซีเมนต์กลับได้รับเงินชดเชยลดลงเรื่อย ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากส่งออกน้อยลง เพราะเริ่มการ
 ขาดแคลนภายในประเทศ จนกระทั่งมีการห้ามส่งออกในที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่าตั้งแต่ปี 2519
 เป็นต้นมาสินค้าอุตสาหกรรมมาขอรับการชดเชยมากขึ้นโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น
 ตู้เย็น วิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เป็นต้น

ตารางที่ 2.32 แสดงถึงอัตราชดเชยของสินค้าที่ทำการศึกษา 9 ชนิด ทั้งแบบ
 คงที่ (Specific Rate) และร้อยละของราคาส่งออก (Ad Valorem Rate)

ตารางที่ 2.32

อัตราخذเซยแบบคงที่และรอยละของราคาส่งออก

ชนิดสินค้า	อัตราخذเซยแบบคงที่		อัตราخذเซยแบบรอยละ	
	เต็มจำนวน	ปกติ	อัตรา ก.	อัตรา ข.
1. ปลากระป๋อง	บาท/กระป๋อง 0.22	0.16	1.66	1.45
2. สัปรดกระป๋อง	บาท/24 กระป๋อง 5.50	1.92	3.25	1.88
3. ยางรัคของทำควยยาง แข็งแบบวัลแคไนซ์	บาท/ตัน 645.99	98.63	4.22	2.06
4. ผ้าไหมทอ	บาท/กิโลกรัม 74.15	1.31	5.64	1.06
5. เส้นค้ายทำควยโพลี เอสเตอร์	บาท/กิโลกรัม 3.66	0.60	3.57	1.79
6. เสื้อผู้หญิงทำควยเส้นใย ประดิษฐ์	บาท/กิโลกรัม 9.77	-	2.72	0.96
7. เสื้อชั้นในผู้ชายทำควย เส้นใยสังเคราะห์	บาท/กิโลกรัม 9.77	-	2.72	0.96
8. เสื้อเชิ้ตผู้ชายทำควยฝ้าย	บาท/กิโลกรัม 9.77	-	2.72	0.96
9. ผ้าฝืน	บาท/กิโลกรัม 9.60	1.97	3.57	1.79

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ตารางที่ 2.33

จำนวนเงินชดเชยและมูลค่าสินค้าที่ได้รับชดเชยระหว่างปี 2520-2525

หน่วย : ล้านบาท

ชนิดสินค้า	2520		2521		2522		2523		2524		2525	
	เงินชดเชย	FOB	เงินชดเชย	FOB	เงินชดเชย	FOB	เงินชดเชย	FOB	เงินชดเชย	FOB	เงินชดเชย	FOB
1. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	45.7	2,151.5	38.8	1,477.7	91.6	4,085.6	71.9	3,895.5	25.2	1,873.3	87.6	5,146.
2. อาหารกรรปอง	8.8	608.8	14.6	841.6	29.4	1,449.9	25.8	1,431.0	22.3	1,638.7	72.0	4,752.
3. เสื้อผ้าสำเร็จรูป	19.6	501.0	17.7	362.2	50.4	2,150.1	37.9	1,114.6	20.5	642.0	108.2	4,023.
4. คายเย็บผ้า	0.1	16.8	0.06	6.3	0.2	1.9	0.08	8.1	0.2	16.6	0.1	21.
5. ยางรัดคาง	0.03	2.3	-	0.4	0.1	13.3	0.3	10.4	0.3	24.5	1.4	91.

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

และตารางที่ 2.33 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจำนวนเงินชดเชยและมูลค่าส่งออกที่มาขอชดเชยของสินค้า 5 ประเภท ที่ทำการศึกษา พบว่าตั้งแต่ปี 2520 - 2525 มีจำนวนเงินชดเชยและมูลค่าสินค้า ขึ้น ๆ ลง ๆ เปลี่ยนแปลง มีทิศทางที่ไม่แน่นอน ทั้งนี้ เนื่องจากความล่าช้าในการอนุมัติ ขาดแคลนงบประมาณจึงต้องเก็บไปจ่ายในปีถัดไป นอกจากนี้การขอชดเชยตามชนิดสินค้าได้มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ สินค้าบางอย่างเคยใช้อัตราชดเชยของสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาขอให้มีการกำหนด อัตราชดเชยเฉพาะสำหรับสินค้านั้น ๆ อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนการผลิต เช่น เติมน้ำมันเครื่องสำเร็จรูปหรือชุดชั้นในสตรีมาขอชดเชยโดยใช้อัตราชดเชยอัตราเดียวกับเสื้อผ้าสำเร็จรูป แต่ต่อมาก็จะมาขอเป็นอัตราชดเชยเฉพาะของแต่ละรายสินค้า แต่ในปี 2525 ทั้งจำนวนเงินชดเชยและมูลค่าสินค้าที่มาขอชดเชยสูงขึ้น ทั้งนี้ เพราะมีการออกพระราชบัญญัติชดเชยฯ และประกาศใช้อัตราชดเชยใหม่เป็นร้อยละของราคาส่งออก ทำให้ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้อัตราชดเชยได้ ผู้ที่ไม่เคยมาขอขึ้นให้กำหนดอัตราชดเชยก็สามารถยื่นขอรับการชดเชยได้ นับหาเรื่องงบประมาณก็หมดไปด้วย

จากการที่กล่าวมาแล้วในเรื่องของโครงสร้างการส่งออกการผลิตตลอดจนมาตรการและนโยบายต่าง ๆ ในการส่งเสริมการส่งออก ทำให้สามารถมองเห็นช่องทางในการส่งออกไปแข่งขันในตลาดโลกได้ ถ้าหากได้มีการปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวะการณ์มากยิ่งขึ้น